مبرة الآل والأصحاب

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت وصحابه

نمونه هایی دال بر ارتباط صمیمی
میان اهل بیت و صحابه

تهیه وتنظیم
علی بن حمد تمیمی (پژوهشگر)

مترجم
اسحاق دبیری (رحمه الله)

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت وصحابه

نمونه هایی دال بر ارتباط صمیمی
میان اهل بیت و صحابه

تهیه وتنظیم

علی بن حمد تمیمی (پژوهشگر)

مترجم

اسحاق دبیری (رحمه الله)

تقدیم به

دوستداران اهل بیت و اصحاب بزرگوار

این کتاب با همکاری سایت عقیده تهیه و تنظیم شده است.
www.aqeedeh.com

بسم الله الرحمن الرحيم

فهرست

پیشگفتار ۱

نمونه‌ی نخست: خویشاوندی سببی میان پیامبر ﷺ و خلفای راشدین رضی الله عنهم ۳

نمونه‌ی دوم: دختران پیامبر ﷺ ۵

نمونه‌ی سوم: ازدواج علی بن ابی‌طالب رضی الله عنه با فاطمه‌ی زهرا رضی الله عنها ۷

نمونه‌ی چهارم: نامهایی که مورد پسند علی و فرزندانش رضی الله عنهم بودند ۹

نمونه‌ی پنجم: خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ و ابوبکر صدیق رضی الله عنه ۱۱

نمونه‌ی ششم: من از دو جهت فرزند ابوبکرم ۱۳

نمونه‌ی هفتم: خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ وخاندان عمر بن خطاب رضی الله عنه ۱۵

نمونه‌ی هشتم: من فرزند دو خلیفه هستم ۱۷

نمونه‌ی نهم: عثمان بن عفان رضی الله عنه در بیت پیامبر ﷺ ۱۹

نمونه‌ی دهم: خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ و خاندان عثمان رضی الله عنهم ۲۱

نمونه‌ی یازدهم: خویشاوندی سببی میان اهل بیت پیامبر ﷺ و عموزاده‌هایش ۲۳

نمونه‌ی دوازدهم: زبیر رضی الله عنه در منزل پیامبر ﷺ ۲۵

نمونه‌ی سیزدهم: ارتباط خویشاوندی میان خاندان علی رضی الله عنهم و خاندان زبیر رضی الله عنهم ۲۷

نمونه‌ی چهاردهم: ارتباط خویشاوندی میان خاندان علی رضی الله عنهم و خاندان طلحه رضی الله عنهم ۲۹

نمونه‌ی پانزدهم: دامادهای حسین بن علی بن ابی‌طالب رضی الله عنهما از میان فرزندان اصحاب ۳۱

نمونه‌ی شانزدهم: محمد باقر رضی الله عنه ۳۳

نمونه‌ی هفدهم: حفصه دختر محمد دیباج و نوه‌ی خلفای راشدین و طلحه و زبیر رضی الله عنهم ۳۵

نمونه‌ی هیجدهم: امهات المؤمنین یا همسران پیامبر ﷺ ۳۷

نمونه‌ی نوزدهم: عشره‌ی مبشره ۳۹

نمونه‌ی بیستم: دولت اسلامی تا پایان عصر خلفای راشدین رضی الله عنهم ۴۱

برخی از کتاب های چاپ شده سایت عقیده ۴۲

پیشگفتار

الحمد لله الذی أرسل رسوله بالهدی و دین الحق لیظهره علی الدین کله، و کفی بالله شهیدا، والصلاة و السلام علی المبعوث إلی الناس کافة لیکون لهم بشیرا و نذیرا، و علی آله و أصحابه الأطهار الأبرار الذین بلغوا سنة نبیهم و سلم تسلیما مزیدا.

این نمونه های بیستگانه گویای محبتی ناگسستنی وخویشاوندی بسیار محکم میان اهل بیت و اصحاب پیامبرند. این کتاب با دلائل روشن و محکم موضوع محبت موجود میان آنها را ثابت می‌نماید همانگونه که خداوند در توصیف آنها بیان داشته: «رُحَمَاء بَيْنَهُمْ» (نسبت به یکدیگر مهربان و دلسوزند)

زیرا آنها در بهترین شرایط زمانی و پیرامون بزرگترین پیامبر الهی می‌زیستند، و در مدرسه‌ی آن بزرگوار شاگردی نموده و تربیت شده بودند. و بعد از پیامبر ﷺ نیز با اخلاق و رفتار خویش به عنوان معلم جامعه‌ی بشری پا به میدان گزاردند.

اکنون به روابط محکم خویشاوندی سببی آنها در طول پنج الی شش نسل اشاره خواهیم کرد، که این نیز خود دال بر رابطه‌ی محکم و ناگسستنی اجتماعی و محبت بیش از حد میان آنان می‌باشد.

چند نکته مهم در ارتباط با این خویشاوندی:

۱) این خویشاوندی سببی همراه با ذکر نام آنها هم در منابع شیعه وهم در منابع سنی به طور مساوی ذکر شده است.

۲) کتابهای تاریخی و شرح حال گذشتگان این قضیه را به طور سطحی نه پژوهشی مورد بحث قرار داده‌اند، چه بسا بسیاری از خویشاوندیهای صورت گرفته میان اهل بیت و اصحاب پیامبر ﷺ در کتابهای تاریخی ذکر نشده باشند و یا اینکه اصلا به دست ما نرسیده باشند.

۳) موضوع ازدواج و خویشاوندی سببی در فرهنگ عربی موضوعی بسیار با اهمیت بوده و عربها جز با خانواده‌ی اصیل وشرافتمند ازدواج نمی‌کردند، سپس اسلام آمد وضمن تأیید این کار، تقوی را به عنوان معیار نخست ازدواج معرفی نمود، لذا انتخاب همسر تا به امروز یک مفهوم اصیل اسلامی بوده و باقی خواهد ماند.

۴) گزینش نام برای فرزندان یکی از عادتهای بشر است و تنها مربوط به مسلمانان نیست و در هر جامعه‌ای، فرد تنها نام کسانی را برای فرزندش برمی‌گزیند که بیانگر عطوفت قلبی و قرابت فکری و اعتقادی او نسبت به آنها باشد و یا اینکه بیانگر جایگاه اجتماعی آنان باشد.

۵) قبیله‌ی بنی هاشم جز با افراد همسطح شان از لحاظ دینی و خانوادگی ازدواج نمی‌کردند، و حتی حُکام در مسأله‌ی فسخ نکاح قبیله‌ی بنی هاشم با غیر همسطح خویش دخالت می‌کردند، وشواهد تاریخی راجع به این قضیه بسیار زیادند.

از خداوند بزرگوار خواهانیم که این کتاب را مورد استفاده‌ی مردم قرار دهد وآن را مایه‌ی اتحاد مسلمانان بگرداند.

علی بن حمد تمیمی

۲۲ جمادی الاول ۱۴۲۹ هـ

۲۷ می ۲۰۰۸ م

دوستی و خویشاوندی میان
اهل بیت واصحاب

خویشاوندی میان پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم وخلفای راشدین رضی الله عنهم

رابطه پدر وفرزندی
رابطه ازدواج
دختران پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم
همسران پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم

پیامبر صلی الله علیه وسلم می فرماید:
«علیکم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدین المهدیین»
شما را به راه و روش خود و خلفای راشدین که بر هدایت هستند وصیت می کنم
حدیث صحیح روایت شده در سنن اربعه و مسند احمد

نمونه اول

خویشاوندی سببی میان پیامبر ﷺ و خلفای راشدین

این نمونه از ارتباط و همبستگی میان خلفای راشدین با پیامبر ﷺ سخن می گوید.

ابوبکر صدیق ﷺ نخستین مردی است که وارد دایره‌ی اسلام می‌شود و دخترش عائشه را به نکاح پیامبر ﷺ در می‌آورد، عائشه، – همسر سوم پیامبر ﷺ – تنها دوشیزه‌ای است که از سایر همسران پیامبر ﷺ کم‌سن و سال‌تر می‌باشد، و بیش از همه‌ی آنها حدیث روایت کرده است. اصحاب، بسیاری اوقات برای حل قضایا و مسائلی مهم به او مراجعه می کردند و از فتوای او استفاده می‌نمودند. ام المؤمنین عائشه –رضی الله عنها– که در سال ۵۷ هـ وفات نمودند، به مدت ۹ سال همسر پیامبر ﷺ بودند.

تا آخرین روزهای حیات پیامبر ﷺ ، عائشه به عنوان همسری مهربان برای آن بزرگوار باقی ماند، و پیامبر ﷺ در منزل او و در نوبت وی وفات فرمود و در نهایت نیز در اتاق او دفن شد، و این بیانگر نهایت قرابت ایشان با پیامبر ﷺ می‌باشد و پرده از این نکته برمی‌دارد که پیامبر ﷺ از او راضی و خشنود بوده است.

از این‌رو ابوبکر صدیق ﷺ به عنوان پدر زن پیامبر ﷺ شناخته می‌شود و بعد از وفات نیز رفاقت او با ایشان ادامه پیدا می کند و در کنار رسول خدا دفن می‌شود.

لازم به یادآوری است که خداوند هرگز راضی نمی‌شود کسی در کنار آن شخصیت بزرگوار ﷺ دفن شود مگر اینکه فردی مؤمن و بزرگوار باشد.

اما عمر بن خطاب ﷺ کسی است که پیامبر ﷺ در سال سوم هجری با دختر مؤمن ایشان (حفصه –رضی الله عنها–) ازدواج می کند و تا روزی که پیامبر ﷺ وفات می کند، حفصه به عنوان همسری خدمتگذار به ساحت پاک و مقدس آن بزرگوار باقی می‌ماند، سپس به عنوان فردی امین و شایسته معرفی می‌شود و محافظت از قرآنی که توسط ابوبکر و اصحاب جمع آوری شده بود به عهده‌ی وی گذارده می‌شود.

عمر فاروق ﷺ از ابتدای اسلام تا به امروز و تا روز رستاخیز یار و یاور پیامبر ﷺ خواهد بود، ایشان در همان اتاق و در کنار پیامبر ﷺ دفن شده است، و این شاهد و گواهی بزرگ، عمیق، واضح و روشن بر ارتباط و علاقه‌ی آنها با هم می‌باشد.

در معلقات بعدی راجع به ارتباط اجتماعی عثمان و علی ﷺ با پیامبر ﷺ بحث خواهیم کرد.

دوستی و خویشاوندی
میان آل بیت و صحابه

دختران پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلنَّبِيُّ قُل لِّأَزۡوَٰجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَآءِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ يُدۡنِينَ عَلَيۡهِنَّ مِن جَلَٰبِيبِهِنَّ ﴾

ای پیامبر، به زنان و دخترانت و به زنان مومنین بگو که پوشش های خود را بر خود فرو افکنند

سوره احزاب آیه (۵۹)

فاطمه رضی الله عنها

ـ سرور زنان عالم .
ـ کوچکترین دختر پیامبر ﷺ .
ـ ۱ سال قبل از بعثت پیامبر متولد شد.
ـ علی رضی الله عنه در سال ۲هـ با وی ازدواج کرد.
ـ در رمضان سال ۱۱هـ وفات یافت.
ـ فرزندان وی حسن وحسین، سرور جوانان بهشت وزینب وام کلثوم رضی الله عنهن .

زینب رضی الله عنها

ـ بزرگترین دختر پیامبر ﷺ.
ـ ۱۰ سال قبل از بعثت پیامبر ﷺ متولد شد.
ـ پسر خاله اش ابو عاص ابن ربیع رضی الله عنه قبل از اسلام با وی ازدواج کرد.
ـ در حیات پیامبر ﷺ در سال ۸ هـ بر اثر پایین افتادن از شتر توسط مشرکین قریش وفات یافت.
ـ فرزندانش: علی(که در کودکی وفات یافت) وامامه که علی رضی الله عنه بعد از وفات فاطمه رضی الله عنها با وی ازدواج کرد.

همه آنان از زنان مؤمن مهاجر بودند رضی الله عنهن

خدیجه بنت خویلد رضی الله عنها

سرور زنان عالم وام المؤمنین مادر ایشان است

رقیه رضی الله عنها

ـ ۷ سال قبل از بعثت متولد شد.
ـ همراه با همسرش عثمان بن عفان رضی الله عنه به حبشه مهاجرت کرد .
ـ بعد از ابتلا به حصبه، هم زمان با جنگ بدر در مدینه وفات یافت.
ـ حاصل ازدواجش با عثمان رضی الله عنه، عبدالله بود که در سال ۶ هـ وفات یافت. .

ام کلثوم رضی الله عنها

ـ دختر سوم پیامبر ﷺ .
ـ قبل از بعثت، بعد از رقیه رضی الله عنها متولد شد.
ـ عثمان بن عفان رضی الله عنه بعد از وفات خواهرش رقیه رضی الله عنها با وی ازدواج کرد و به همین خاطر عثمان ملقب به ذی النورین (یعنی صاحب دو نور) شد.
ـ در حیات پیامبر ﷺ در ماه شعبان سال ۹ هـ وفات یافت .
ـ هیچ فرزندی نداشت .

مهم ترین مراجع ومصادر

۱- السيرة النبوية لابن هشام ۹/۲
۲- تاريخ الإسلام للذهبي ۱۳/۱
۳- تاريخ دمشق لابن عساكر ۱۲۵/۳
٤- البداية والنهاية لابن كثير ۲۹٤/۲
٥- الإصابة لابن حجر ترجمة ۱۱۱۸۱
٦- الاستيعاب لابن عبد البر ۱۷/۱
۷- أسد الغابة لابن الأثير ۱۰/۱
۸- الخصال للصدوق ص ٤۰٤
۹- تهذيب الأحكام للطوسي ۳۳۳/۳
۱۰- شرح أصول الكافي للمازندراني ۱٤٤/۷
۱۱- تاج المواليد للطبرسي ص ۹
۱۲- تاج مواليد الأئمة لابن خشاب ص ۷
۱۳- مناقب آل أبي طالب ابن شهرآشوب ۹۰/۳
۱٤- المسائل السروية للمفيد ص ۹٤
۱٥- مستدركات علم الرجال للنمازي الشاهرودي ترجمة رقم ۹۲۲۷ و ۱٥۸٦۰ و ۹٥۹۰ و ۱۸۰٦۸
۱٦- المقنعة للمفيد ص ۳۳۲
۱۷- المبسوط للطوسي ۱٥۹/٤
۱۸- مصباح المجتهد للطوسي ص ۸۰ و ٦۲۲
۱۹- تذكرة الفقهاء للحلي ٦۰٤/۲
۲۰- قرب الإسناد للحميري القمي ص ۹
۲۱- معجم رجال الحديث للخوئي ۱۳۹/۱۲ و ۲۰۸/۲٤ و ۳۰٥/۱۹ وترجمة رقم ۱٥٦۲٦
۲۲- بحار الأنوار للمجلسي ۹٥/٤۲
۲۳- وسائل الشيعة للحر العاملي ۱۳۹/۳
۲٤- الاستبصار للطوسي ٤۸٥
۲٥- الحدائق الناضرة للبحراني ۸٥/٤
۲٦- منتهى المطلب للحلي ٤٤٦/۱
۲۷- قاموس الرجال للتستري ترجمة رقم ۱۱۹ و ۳٤۳ و ۸ و ۱۳٦

نمونه‌ی دوم
دختران پیامبر ﷺ

این نمونه در رابطه با شرح حال دختران پیامبر اکرم ﷺ است. همه‌ی آنان دخترانی مؤمن بودند که در راه خدا هجرت کردند، و مادر آنان سرور و جلودار زنان جهان، خدیجه دختر خویلد-رضی الله عنها- است.

مسن ترینشان زینب -رضی الله عنها- است. ایشان ده سال قبل از بعثت متولد شد و با پسر خاله‌اش ابوالعاص بن ربیع از قبیله‌ی عبدمناف (یعنی عموزاده‌ی پیامبر ﷺ)، ازدواج کرد. نتیجه‌ی این ازدواج پسری بود به نام علی که در کوچکی وفات کرد و دختری به نام «امامه». «امامه» همان دختری است که علی ﷺ بعد از وفات فاطمه -رضی الله عنها- او را به نکاح خود در می‌آورد.

سپس هفت سال قبل از بعثت، رقیه -رضی الله عنها- مشهور به «ذات الهجرتین»[1] متولد شد. ایشان بعد از طلاق گرفتن از پسر ابولهب با عثمان بن عفان ﷺ ازدواج کرد و همراه شوهرش به حبشه هجرت نمود. او فرزندی به نام عبدالله به دنیا آورد که در همان سنین کودکی از دنیا رفت. سپس همراه همسرش به مدینه هجرت کرد و در سال دوم هجری همزمان با غزوه‌ی بدر چشم از جهان فروبست.

بعد از رقیه، ام کلثوم -رضی الله عنها- متولد شد. ایشان به مدینه هجرت کرده و بعد از وفات خواهرش با عثمان ﷺ ازدواج کرد. اما صاحب فرزندی نشد و در سال نهم هجری دار فانی را وداع گفت.

بعد از ایشان سرور زنان دو جهان و مادر دو دردانه پیامبر ﷺ «حسن و حسین» یعنی فاطمه‌ی زهرا متولد شد. ایشان یک سال قبل از بعثت پیامبر ﷺ چشم به دنیا گشود؛ فاطمه کوچکترین دختر پیامبر ﷺ است، اما از لحاظ فضل بر همه‌ی آنان برتری دارد. در سال دوم هجری با خلیفه‌ی راشد و امام عادل، علی بن ابی‌طالب ﷺ ازدواج نمود و شش ماه بعد از وفات پیامبر ﷺ در سال (۱۱ هـ) دار فانی را وداع گفت.

همه‌ی دختران پیامبر ﷺ جز فاطمه‌ی زهرا در زمان حیات آن بزرگوار از دنیا رفته اند. طبق منابع تاریخی همه‌ی آنان دختران پیامبر ﷺ هستند و آنجا که در قرآن از کلمه‌ی «بناتک» (دختران تو) استفاده شده، بیانگر صحت آن گواهی تاریخی است، زیرا کلمه‌ی «بناتک» جمع است و برای جمع، و نه فردی تنها استعمال می‌شود، همچنان که سنت پیامبر ﷺ و اجماع علما بر آن دلالت می‌کنند.

خواننده‌ی گرامی؛ طبق آنچه ما در نمونه شماره ۲۷ از منابع مختلف در مورد این واقعیت تاریخی برای شما نقل کرده‌ایم پی می بریم که آنچه توسط برخی ترویج و شایع می‌گردد که فاطمه -رضی الله عنها- تنها دختر پیامبر ﷺ بوده، اشتباهی فاحش است و اساسی ندارد.

۱- شخصی که به خاطر دین خدا دو بار هجرت فرمودند.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت و اصحاب

ازدواج پربرکت

علی بن ابی طالب و فاطمه زهرا

رضی الله عنهما

زمان ومکان:

سال ۲ هـ بعد از بازگشت از جنگ بدر در مدینه.

غذای عروسی:

سعد رضی الله عنه گوسفندی را برای غذای عروسی سر برید و بعضی از انصار نیز مقداری ذرت برای غذای عروسی تقدیم کردند.[۲]

خواستگاری:

ابو بکر صدّیق، عمر بن خطاب و سعد بن معاذ رضی الله عنهم از وی برای حضرت علی رضی الله عنه خواستگاری کردند.[۱]

خانه:

یکی از اصحاب به نام حارثه بن نعمان انصاری رضی الله عنه خانه ای به آنها هدیه داد.[۳] [۵]

مهریه:

زره حطمی، که به حضرت عثمان رضی الله عنه به ۴۰۰ درهم فروخته بود و حضرت عثمان پس از پرداخت پول، زره را نیز به عنوان هدیه به وی برگردانده بود.[۴]

لوازم عروسی:

ابو بکر صدّیق، بلال وسلمان فارسی رضی الله عنهم بر اساس راهنمایی پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم لوازم را خریدند که شامل فرش، تکه ای چرم، ظرفی برای آب، کوزه، عبایی خیبری، و عصا بود.[۴]

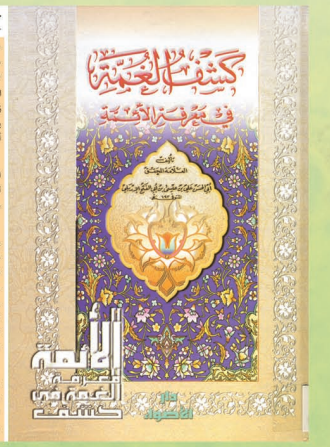

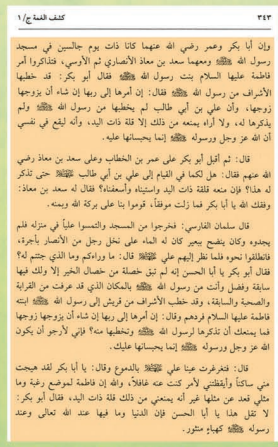

(۱) کشف الغمه اثر اربلی ۳۴۳/۱

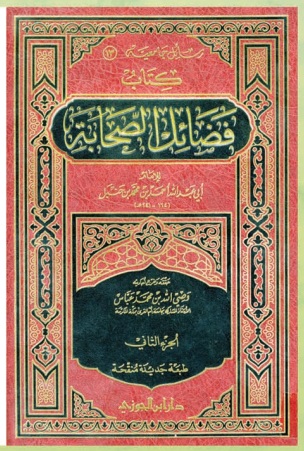

(۲) فضایل صحابه اثر امام احمد بن حنبل حدیث (۱۱۷۸)

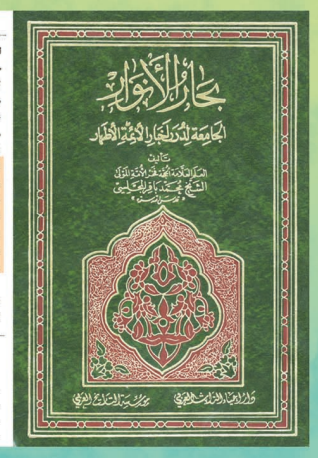

(۲) بحار الانوار اثر مجلسی ج۱۹ ص ۱۱۳

(۴) بحارالانوار اثر مجلسی ج۴۳ ص ۱۳۰

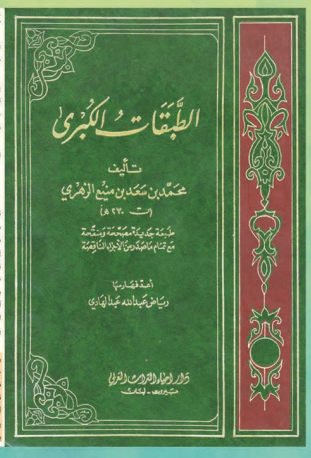

(۵) طبقات کبری اثر ابن سعد ج۸ ص ۳۲۹

نمونه‌ی سوم

ازدواج علی بن ابی‌طالب ﷺ با فاطمه‌ی زهرا ﷺ

در این نمونه، تصویرهای نقل شده از منابع گوناگونی را در پایین صفحه مشاهده می‌کنید که نشان می دهند اصحاب –رضی الله عنهم– در ازدواج علی ﷺ با فاطمه –رضی الله عنها– نقش اساسی داشته‌اند. آیا جز محبت و دوستی میان آنها چه انگیزه‌ی دیگری برای این کار وجود دارد؟

و اینک دلایلی بر نقش اصحاب ارائه داده می‌شود:

۱- ابوبکر، عمر و معاذ ﷺ کسانی بودند که در سال دوم هجری بعد از غزوه‌ی بدر علی را برای ازدواج با فاطمه تشویق کردند.

۲- کسی که به جای علی ﷺ مهریه‌ی فاطمه را پرداخت کرد، عثمان بن عفان ﷺ بود. قضیه از این قرار بود که عثمان به قیمت چهارصد درهم جوشنی از علی ﷺ خرید و هنگامی که علی پول را دریافت کرد، عثمان به وی گفت: این جوشن به عنوان هدیه‌ای از جانب من برای تو باشد. آری با حفظ کرامت و عزت نفس علی و بدور از منت و تکبر از جانب عثمان ﷺ مهریه‌ی فاطمه ﷺ مهیا شد.

۳- چون انصار نیز از این ازدواج راضی و خوشحال بودند، سعد ﷺ گوسفندی را ذبح کرد و جشنی را برای عروسی علی ﷺ راه انداخت وبرخی از انصار نیز با فراهم کردن ذرت در تدارک جشن عروسی سهیم شدند.

۴- هنوز کمک و یاری رسانی انصار به پایان نرسیده است، اینک حارثه بن نعمان انصاری ﷺ منزل مسکونی خویش را که در کنار منزل پیامبر ﷺ است به عنوان هدیه به علی و فاطمه ﷺ تقدیم می‌کند.

۵- و در پایان، اصحاب و در رأس آنها ابوبکر ﷺ جهیزیه‌ی این زوج جوان را فراهم می کند.

حال، آیا کار دیگری برای یاری رسانی به این زوج جوان باقی مانده که اصحاب آن را انجام نداده باشند؟

به نظر شما غیر از محبت، دوستی و وفاداری به پیامبر ﷺ چه چیز دیگری آنها را برای انجام این کار تشویق می‌کرد؟ و چه انگیزه و امید دیگری در آن کار نقش داشت؟

نام هایی که علی و فرزندانش رضی الله عنهم آنها را برگزیده وبدان افتخار می کردند

محبت و دوستی

محبت و دوستی آنان باعث شده است که علی و فرزندان و نوادگانش رضی الله عنهم اجمعین، پسران و دخترانشان را به اسم های آنان نامگذاری کنند زیرا انسان جگرگوشه هایش را به اسم های کسانی که از آنان نفرت دارد نامگذاری نمی کند، بلکه بهترین اسم ها وآنهایی را انتخاب می کند که برایش با ارزش هستند.

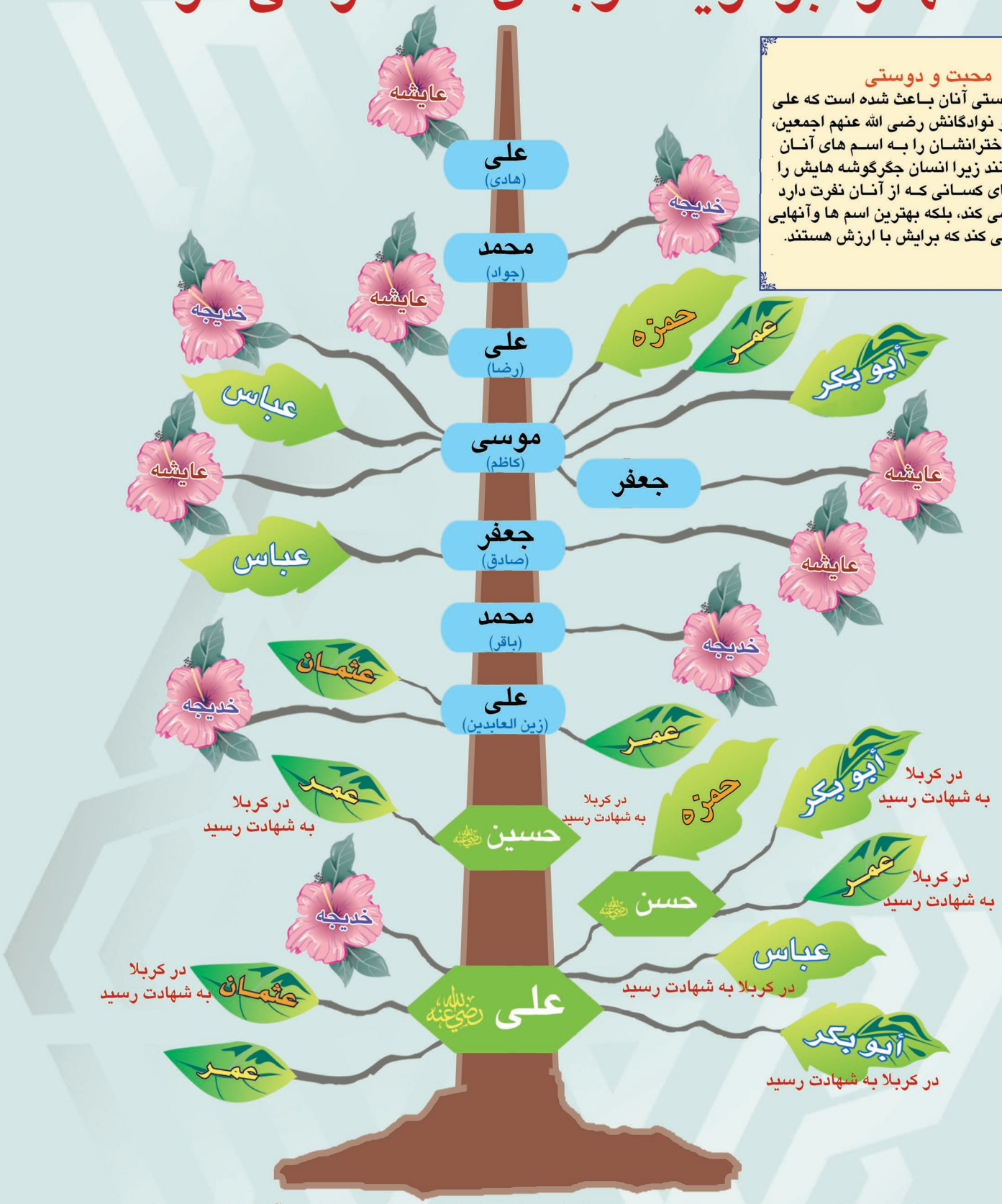

نکته مهم: این شجره نامه در برگیرنده بعضی از اسم ها و سلسله نسب هاست و نه همه آنها. اسامی بسیاری از فرزندان و نوادگان علی رضی الله عنهم، همچون فاطمه، جعفر و زینب، به علت کمبود جا ذکر نشده است.

صحابی — رابطه پدر و فرزندی

مراجع:
- تاریخ دمشق لابن عساکر
- الطبقات الکبری لابن سعد
- جمهرة أنساب العرب لابن حزم
- نسب قریش للزبیر بن بکار
- عمدة الطالب لابن عنبة
- أنساب الأشراف للبلاذري
- تاریخ الیعقوبي
- مقاتل الطالبیین لأبي الفرج الأصفهاني
- منتهی الآمال لعباس القمي
- المحبر لابن حبیب
- الأصیلي لابن الطقطقي
- کشف الغمة للأربلي
- الإرشاد للمفید
- معجم رجال الحدیث للخوئي
- مستدرکات علم الرجال لعلي النمازي الشاهرودي

نمونه‌ی چهارم

نامهایی که مورد پسند علی و فرزندانش ﷺ بودند

با دقت به این شجره نامه مبارک بنگر:

ابوبکر، عمر و عثمان در صحنه‌ی کربلا شرکت دارند و شهید می‌شوند!

اما چطور؟ برای یافتن جواب، ما را همراهی کن.

ابوبکر فرزند علی بن ابی‌طالب، و برادر زاده‌اش ابوبکر بن حسن بن علی بن ابی‌طالب، عمر بن حسن و عمر بن حسین همراه دو عموی خویش عباس و عثمان دو فرزند علی بن ابی‌طالب از همسرش ام البنین کلابی در میدان کربلا حضور داشتند.

و این نکته را فراموش نمی‌کنیم که عمر بن علی بن ابی‌طالب بعد از همه‌ی فرزندان علی ﷺ وفات می‌کند، و عمر و عثمان دو فرزند از فرزندان علی بن حسین هستند.

بلکه این مسأله به نسل ششم نیز امتداد پیدا می‌کند و موسی کاظم دو فرزند از فرزندانش را ابوبکر و عمر می‌نامد.

آیا برای توضیح این مسأله می‌خواهید از میان فرزندان اهل بیت پیامبر ﷺ - آن خاندان پر از محبت و همبستگی، آنان که بیشتر از هر کس دیگری به فضیلت و دوستی مهاجرین و انصار با جدشان پیامبر ﷺ آگاهی داشتند- افراد بیشتری را معرفی کنم؟

اینک شناسایی بیشتر:

عائشه دختر امام جعفر صادق!

عائشه دختر امام موسی کاظم!

عائشه دختر امام رضا!

عائشه دختر امام جواد!

خواننده‌ی گرامی؛ از لابلای کتاب های معتبر و مورد اعتماد اسلامی تعداد بسیار بیشتری از این ارتباط های خانوادگی میان اهل بیت با خاندان اصحاب، و انتخاب این نام ها برای فرزندان شان مشاهده می‌شود. حال می‌خواهید سخنان مستشرقین کینه توز و برخی جاهل را تأیید کنیم که اعلام می‌دارند میان آنان عداوت و دشمنی وجود داشته است؟

خداوندا! از تو می‌خواهم مسلمانان را از وسوسه، دسیسه و توطئه‌ی آنان محفوظ نگه داری!

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت واصحاب

خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ وخاندان ابوبکر صدیق رضی الله عنه

قال تعالی: ﴿ محمد رسول الله والذین معه أشداء علی الکفار رحماء بینهم ﴾ الفتح:۲۹
وقال تعالی: ﴿ قل لا أسئلکم علیه أجرا إلّا المودة في القربی﴾ الشوری:۲۳
این شجره نامه که بر اساس مراجع مسلمانان است نشانگر آنست که اهل بیت واصحاب فرزندلنشان را به نام های همدیگر نامگذاری می کرده اند ورابطه خویشاوندی قبل وبعد از اتفاقات مذکور در زیر ادامه داشته که نشان از رابطه صمیمی اهل بیت، اصحاب، تابعین و افراد بعد از آنان می باشد. پس باید از تحریفاتی که در تاریخ است پرهیز کرد.

- عبدالمطلب
  - ابوطالب
    - جعفر
      - عبدالله
        - اسحاق ❊ ۳أ
          بعد از قضیه کربلا با ام حکیم ازدواج کرد
    - علی بن ابی طالب
      - حسن (السبط)❊ ۲أ
        قبل از سال ۴۹ هـ با حفصه ازدواج کرد
        - حسن (المثنی)
          - عبدالله (المحض)
            - موسی (الجون) ۵أ
              قبل از سال ۱۵۳هـ با ام سلمه ازدواج کرد
      - حسین شهید
        - علی (زین العابدین)
          - محمد باقر❊ ۴أ
            قبل از سال ۸۰ هـ با ام فروه ازدواج کرد
            - عبدالله
              - اسحاق❊ ۶أ
                با کلثم در نیمه قرن ۲هـ ازدواج کرد
  - عبدالله
    - محمد ﷺ ۱أ
      قبل از هجرت با عایشه ازدواج کرد و تا وفات همسرش بود

- ابوبکر صدیق
  - عبدالرحمن
    - عبدالله
      - طلحه
        - محمد
          - ام سلمه ۵ب
    - حفصه ۲ب
  - محمد
    - قاسم (الفقیه)
      - ام فروه ۴ب
      - ام حکیم ۳ب
      - عبدالرحمن
        - اسماعیل
          - کلثم ۶ب
  - عایشه ام المؤمنین ۱ب

راهنما: برای فهم بهتر شجره نامه، برای شوهر ها از حرف (أ) و برای همسران از حرف (ب) استفاده شده و هر ازدواج با یک عدد مثلا (۱) مشخص گردیده است. مثال: (۱أ) با (۱ب) ازدواج کرده است.
❊ سند ازدواج های بالا به وسیله مؤلفین زیر ذکر گردیده است:
شیخ مفید (وفات ۴۱۳ هـ) در الارشاد ص ۲۷۰- محمد اعلمی حائری در تراجم اعلام النساء، ص۲۷۸- ابن عنبه (وفات ۸۲۸ هـ) در عمده الطالب، ص۲۲۵- ابن طقطقی (وفات ۷۰۹هـ) در الاصیلی، ص ۱۴۹- و مصعب زبیری (وفات ۲۳۶هـ) در نسب قریش

همان طور که در شجره نامه می بینید در ازدواج های شش گانه بالا، همه مردان از اهل بیت وزنان از خاندان صدیق هستند. این نکته بیانگر رابطه صمیمی بین آنان است، در ضمن همان طور که می بینیم این ازدواج ها بعد از آن فتنه تاریخی رخ داده است.

وقایع مهم تاریخ اسلامی:
۱- وفات پیامبر ﷺ
۲- سقیفه در سال ۱۱هـ
۳- واقعه جمل در جمادی الآخر ۳۶هـ
۴- واقعه صفین در صفر سال ۳۷ هـ
۵- شهادت علی رضی الله عنه در رمضان سال ۴۰ هـ
۶- وفات حسن بن علی رضی الله عنهما در سال ۴۹ هـ
۷- شهادت حسین بن علی رضی الله عنهما در کربلا، محرم ۶۱هـ

نمونه‌ی پنجم

خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ و ابوبکر صدیق رضی الله عنه

این نمونه از وجود شش خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ و ابوبکر صدیق رضی الله عنه پرده برمی‌دارد.

شریف‌ترین آنها ازدواج پیامبر ﷺ با عائشه -رضی الله‌عنها- است که یک سال قبل از هجرت صورت گرفت و در سال دوم هجری به خانه اش رفت و چنانکه بیان داشتیم تا روز وفات در خدمتش باقی ماند. آیا ارتباط این دو خاندان در این ازدواج خلاصه می‌شود؟ هرگز! نوه و دردانه پیامبر ﷺ حسن و در برخی منابع حسین نیز با نوه‌ی ابوبکر حفصه دختر عبدالرحمن ازدواج می کند.[1]

سپس از میان نسل حسن، (موسی الجون) بن عبدالله (المحض) بن (حسن المثنی) با ام سلمه دختر محمد بن طلحه بن عبدالله بن عبدالرحمن بن ابوبکر ازدواج می کند.[2]

اما از میان نسل حسین، در سال (۸۰ هـ) باقر با ام فروه دختر قاسم بن محمد بن ابوبکر ازدواج می کند که جعفر صادق نتیجه‌ی این ازدواج می‌باشد.[3]

و به همین صورت اسحاق بن عبدالله بن علی بن حسین با کلثوم دختر اسماعیل بن عبدالرحمن بن قاسم بن محمد بن ابوبکر ازدواج می کند.[4]

و از میان خانواده‌ی جعفر طیار اسحاق بن عبدالله بن جعفر بن ابی‌طالب با ام حکیم دختر قاسم بن محمد بن ابوبکر و خواهر ام فروه (مادر جعفر صادق) ازدواج می کند، پس ام حکیم خاله‌ی جعفر صادق است.[5]

در این نمونه نکات زیر قابل ملاحظه هستند:

- بیشتر این خویشاوندی ها بعد از وفات ابوبکر صورت گرفته، پس به طور قطع غیر از محبت و دوستی میان این دو خاندان ارجمند هیچ‌گونه مقام ومنصب سیاسی، اجتماعی و... در این ازدواج ها نقش نداشته است.
- همه‌ی مردها از اهل بیت نبوی و زنها از خاندان ابوبکر بودند، و آنچه واضح و روشن است اینکه همیشه مرد به خواستگاری زن می‌رود، بنابراین، اهل بیت پیامبر ﷺ خواهان این ارتباط خانوادگی با خاندان ابوبکر بوده‌اند.
- ادامه‌ی این ازدواجها بعد از رویدادهای گوناگونی همچون: سقیفه، صفین، جمل، کربلا و ... دلیل واضح و روشنی است بر این که هر چند این رویدادها از جانب مستشرقین و برخی جاهلان بزرگ جلوه داده شده‌اند، اما امت اسلامی به طور عام و اهل بیت به طور خاص این اختلافات را نادیده گرفته واهمیتی برای آن قائل نشده اند، وگرنه اشتباهات بسیار واضح و روشن تاریخی در عصر پیامبر ﷺ و عصر خلفای راشدین دیده می‌شود که برای توسعه‌ی دایره‌ی عدوات و خصومت و در نهایت برپایی فتنه و آشوب و پاشیدن بذر اختلافات راهی بسیار گسترده را فرا راه آنان قرار داده بود.

۱- انساب الاشراف: بلاذری (۳۸۱/۱)، المحبر: ابن حبیب (۴۴۸).
۲- انساب الاشراف (۴۰۷/۱)، نسب قریش (۲۰/۱)، الفخری فی انساب الطالبین (۳۶/۱) و عمده الطالب (۱۱۳).
۳- همه‌ی منابع در خصوص این مسأله اتفاق نظر دارند.
۴- نسب قریش ۲۴/۱
۵- الشجره المبارکه: فخر رازی

امام جعفر صادق همیشه با افتخار می گفت:

«ولدني أبو بكر الصدّيق مرتين»*

(من از دو جهت فرزند ابوبکر صدیق هستم)

جهت اول: از طریق مادر امام جعفر صادق، ام فروه بنت قاسم بن محمد بن ابی بکر صدیق
جهت دوم: از طریق مادربزرگ امام جعفر صادق، اسماء بنت عبدالرحمن بن ابی بکر صدیق•

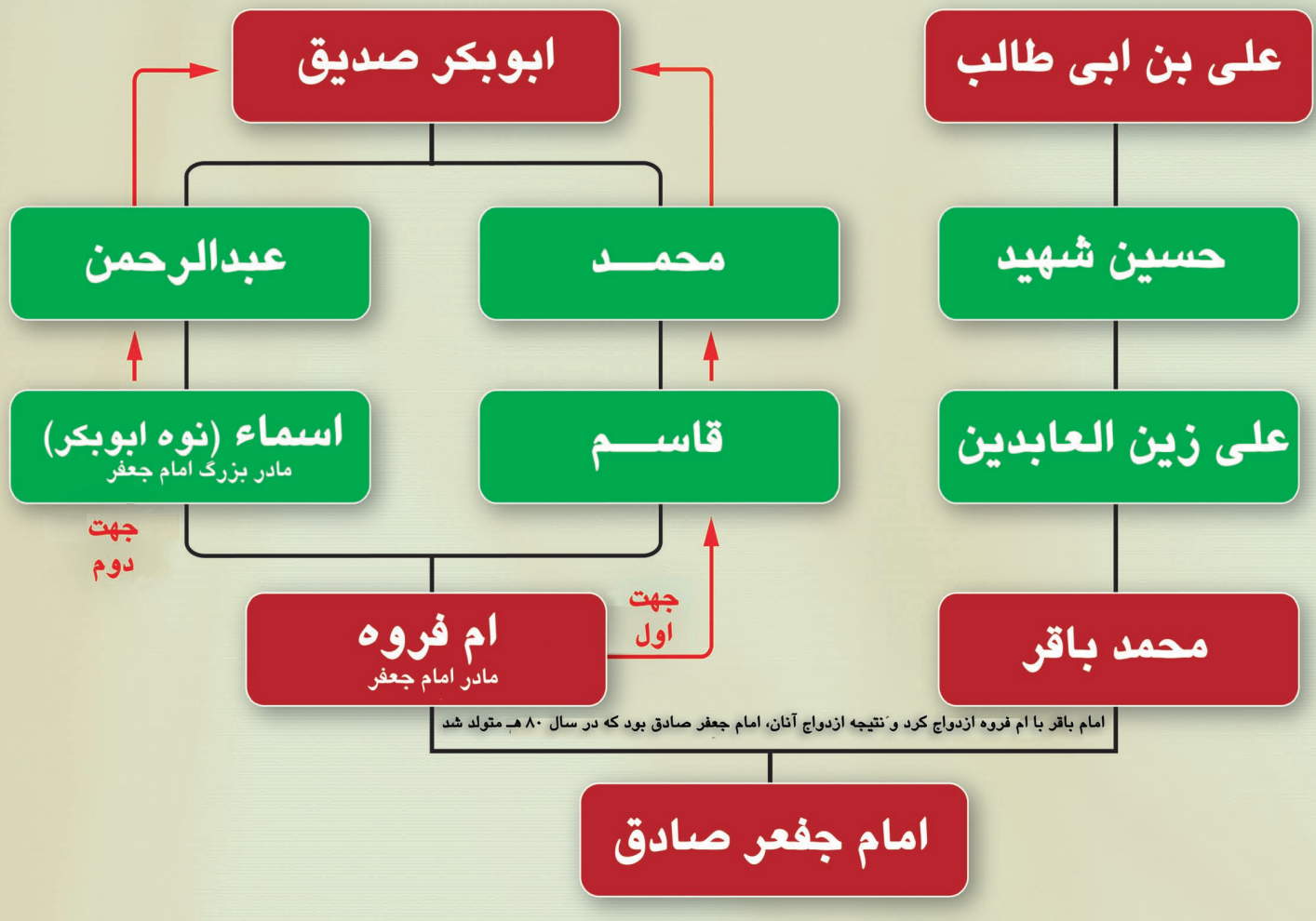

قال تعالی: ﴿ محمد رسول الله والذين معه أشداء على الكفار رحماء بينهم ﴾ الفتح:۲۹ وقال تعالی: ﴿ قل لا أسئلكم عليه أجرا إلّا المودة في القربى ﴾ الشوری:۲۳

این شجره نامه بیانگر آن است که بر اساس مراجع ومصادر مسلمانان، آل بیت واصحاب با هم اختلافی نداشته اند وفرزندانشان را به نام های یکدیگر نام گذاری می کرده اند، وازدواج بین آنها قبل وبعد از فتنه صورت می گرفته است، اینها شواهدی بر رابطه صمیمی میان اهل بیت واصحاب وتابعین ونسل های بعد از آنان است، پس از مسایل تحریف شده در تاریخ بپرهیزیم.

* عمدة الطالب في نسب آل أبي طالب لابن عنبة ت: ۸۲۸هـ، ط: جُل المعرفة ص۳٤٥ – كشف الغمة في معرفة الأئمة، الأربلي ت٦٩٣هـ ، ط دار الأضواء ۳٤۷/۲ – الأصيلي في أنساب الطالبيين، ابن الطقطقي ت ۷۰۹هـ، مكتبة المرعشي ص۱٤۹ – تهذيب الكمال، المزي ت ۷٤۲، ۷٥/٥ رقم ۹٥۰ – تهذيب التهذيب، ابن حجر العسقلاني ت ۸٥۲هـ – الكاشف، الذهبي ت ۷٤۸هـ، ۲۹٥/۱ رقم ۷۹۸.

• سند این دو ولادت در بسیاری از کتب مراجع موجود است از جمله: کشف الغمه اثر اربلی م۲ ص ۳۴۷، چاپ دارالاضواء- بیروت- لبنان ط: رقم الطبعة ت: سنة الوفاة

وقایع مهم در تاریخ اسلام:

۱) وفات پیامبر ﷺ در سال ۱۱هـ
۲) سقیفه در سال ۱۱ هـ
۳) واقعه جمل در جمادی الآخر سال ۳٦ هـ
٤) واقعه صفین در صفر سال ۳۷هـ
٥) شهادت علی رضی الله عنه رمضان سال ٤۰ هـ
٦) وفات حسن بن علی رضی الله عنه در سال ٤۹ هـ
۷) شهادت حسین بن علی رضی الله عنه در کربلاء، محرم سال ٦۱هـ

دوستی و خویشاوندی میان آل بیت و صحابه

نمونه‌ی ششم

من از دو جهت فرزند ابوبکرم!

به این نمونه توجه کن، نکته‌ی بسیار جالبی را در خود دارد.

جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب رضی الله عنهم که ملقب به صادق است، به جد خود (ابوبکر صدیق) افتخار می‌کند و به او می‌بالد و با افتخار اعلام می‌دارد که من از دو جهت فرزند ابوبکرم:

جهت نخست: صادق از طریق مادرش ام فروه دختر فقیه مردم مدینه، قاسم بن محمد بن ابوبکر به جد خود ابوبکر صدیق می‌رسد.

و جهت دیگر آن است که مادر ام فروه اسماء دختر عبدالرحمن بن ابوبکر صدیق است.

آیا صادق به کسی غیر از اهل تقوی افتخار می‌کند؟

و چرا باقر با ام فروه ازدواج کرد؟

خواننده‌ی گرامی؛ آیا می‌دانید که این ارتباط خویشاوندی میان این دو خاندان شریف و متدین تا هفتاد سال بعد از وفات ابوبکر ادامه پیدا کرد؟

آنها غیر از محبت، دوستی و انتخاب همسرانی نجیب و مادرانی شریف برای فرزندانشان هیچ‌گونه انگیزه‌ی سیاسی و اجتماعی نداشتند.

آری، نتیجه‌ی این ازدواج امام بزرگواری همچون امام جعفر صادق است.

امام صادق علی رغم شهرتی که در باب فقه و علم دارد، در کتاب های صحیح مسلم و سنن اربعه نیز احادیث صحیحی از ایشان روایت شده است.

باید هم این طور باشد؛ زیرا پدر ایشان امام باقر است و پدر خاله‌اش فقیه مدینه، قاسم بن محمد است و در معدن علم و دانش (مدینه‌ی نبوی) رشد و نمو کرده و در نهایت نیز در آنجا از دنیا رفته است.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت واصحاب

خویشاوندی میان خاندان پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم وخاندان عمر بن خطاب رضی الله عنه

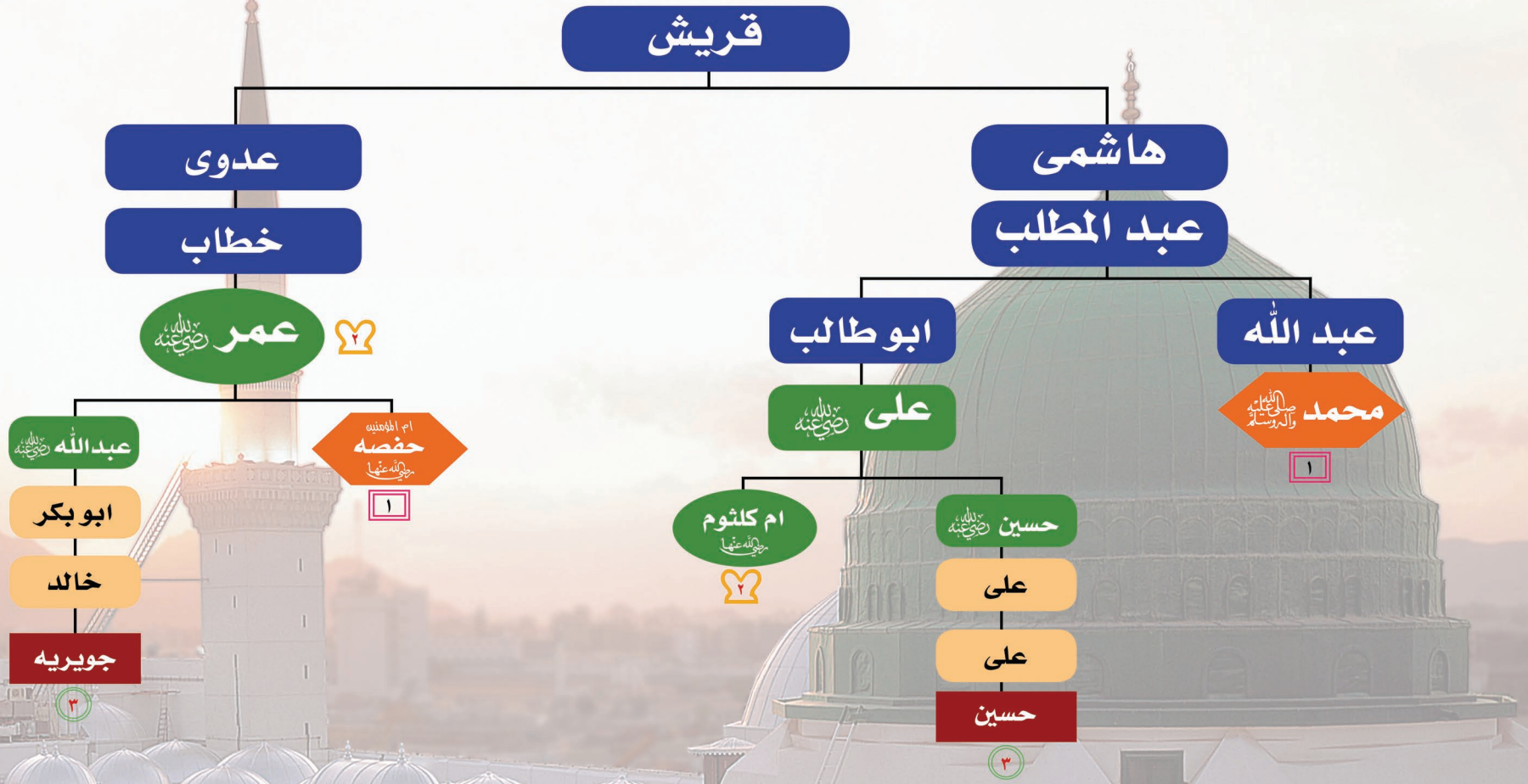

نکته مهم: این شجره نامه در برگیرنده برخی از خویشاوندی ها ونسب ها است و نه همه آنها.

قال تعالی : (مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاء بَيْنَهُمْ) (الفتح: ۲۹)

این شجره نامه که بر اساس کتاب های مرجع مسلمانان است رابطه صمیمی میان اهل بیت و اصحاب و خاندان آنان را در طول تاریخ نشان می دهد. پس باید از مسایل تحریف شده در تاریخ پرهیز کرد.

رضی الله عنه رضی الله عنها نشان دهنده صحابی

یکی بودن شمارم، شکل و رنگ نشان دهنده خویشاوندی میان آن دو شخص بزرگوار از اهل بیت پیامبر صلی الله علیه وآله و خاندان عمر است

مهم ترین منابع و مصادر :

- المعارف اثر ابن قتیبه ۲۳۲
- الطبقات الکبری اثر ابن سعد ۳۳۲/۳
- وسائل الشیعه اثر حر عاملی ۲۴۰/۲۰
- نسب قریش اثر زبیری ۲۵
- عمده الطالب ۳۴۴
- أنساب الأشراف اثر بلاذری ۴۷۴/۱
- مختلف الشیعة اثر حلی ۳۰۸/۲
- المبسوط اثر طوسی ۲۷۰/۴
- الأصیلی اثر ابن الطقطقی ۵۸
- بحار الأنوار اثر مجلسی ۱۶۸/۴۴، ۳۲۹/۴۵

نمونه‌ی هفتم

خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ و خاندان عمر بن خطاب رضی الله عنه

کتابهای نوشته شده در نسب شناسی و معرفی راویان، از ارتباط فامیلی میان خاندان پیامبر ﷺ و خاندان عمر رضی الله عنه پرده برداشته‌اند؛ معروف ترین این ارتباط فامیلی، ازدواج پیامبر ﷺ با ام المؤمنین حفصه رضی الله عنها است، این ازدواج مبارک در سال سوم هجری بعد از شهادت شوهر حفصه در جنگ بدر صورت گرفت.

اما خویشاوندی دوم ازدواج عمر بن خطاب رضی الله عنه با ام کلثوم دختر علی و فاطمه‌ی زهراء رضی الله عنهما و نوه‌ی پیامبر ﷺ است که در سال (۲۰ هـ) صورت گرفت. لازم به ذکر است که ام کلثوم در زمان حیات پیامبر ﷺ متولد شده بود.[۱]

هنگامی که بعد از نماز صبح علی بن ابی‌طالب پدر ام کلثوم به درجه‌ی شهادت نائل شد، ام کلثوم می‌گوید: «مالی و لصلاة الغداة». (نماز صبح می خواهد با من چه کند؟)

ایشان با ارائه‌ی این عبارت می‌خواست به شهادت شوهرش عمر رضی الله عنه اشاره کند که بعد از نماز صبح به دست ابولؤلؤ مجوسی شهید شد، و پدرش علی رضی الله عنه نیز بعد از نماز صبح به دست عبدالرحمن بن ملجم به درجه‌ی شهادت نائل آمدند، و خواست خداوند بر آن بود که پسرش (زید بن عمر) نیز در اثناء نماز صبح جان بسپارد، یعنی در همان لحظه‌ای که ام کلثوم جان داد زید نیز وفات فرمود، طوری که هیچ کس نمی‌دانست کدام یک از آنها از دیگری ارث می‌برد.[۲]

بعد از شهادت عمر بن خطاب رضی الله عنه ام کلثوم با عوف بن جعفر بن ابی طالب ازدواج کرد، بعد از اینکه عوف نیز وفات نمود ام کلثوم با برادر عوف (محمد) ازدواج کرد، بعد از وفات وی نیز با عبدالله بن جعفر ازدواج کرد و در منزل او وفات نمود. ام کلثوم می گفت: «از اسماء دختر عمیس (مادر شوهرش) خجالت می‌کشم، چون دو تا از فرزندانش نزد من فوت کردند، از فوت سومی نیز واهمه دارم». لازم به ذکر است که ام کلثوم برای هیچ کدام از فرزندان جعفر فرزندی به دنیا نیاورد.[۳]

اما ارتباط فامیلی دیگر این دو خاندان بزرگ در نسل پنجم یعنی در میان نوه‌ی نوه‌هایشان است، در این زمان حسین بن علی بن علی بن حسین بن علی بن ابی‌طالب با جویریه دختر خالد بن ابوبکر بن عبدالله بن عمر ازدواج می‌کند و برای بار دیگری آن ارتباط فامیلی و اخوت و محبت را تقویت می‌کنند.

۱- برای آگاهی بیشتر در این زمینه به نمونه‌ی هشتم مراجعه شود.
۲- ریاض المسائل: طباطبائی ۶۶۴/۱۲، مستند الشیعه: نراقی (۴۵۲/۱۹)، تاریخ دمشق زندگی نامه علی بن ابی طالب.
۳- ابن حجر در کتاب « الاصابه» در شرح حال ام کلثوم به نکات فوق اشاره کرده است.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت واصحاب

زید بن عمر بن خطاب رحمه الله

با افتخار می گفت :

من فرزند دو خلیفه هستم

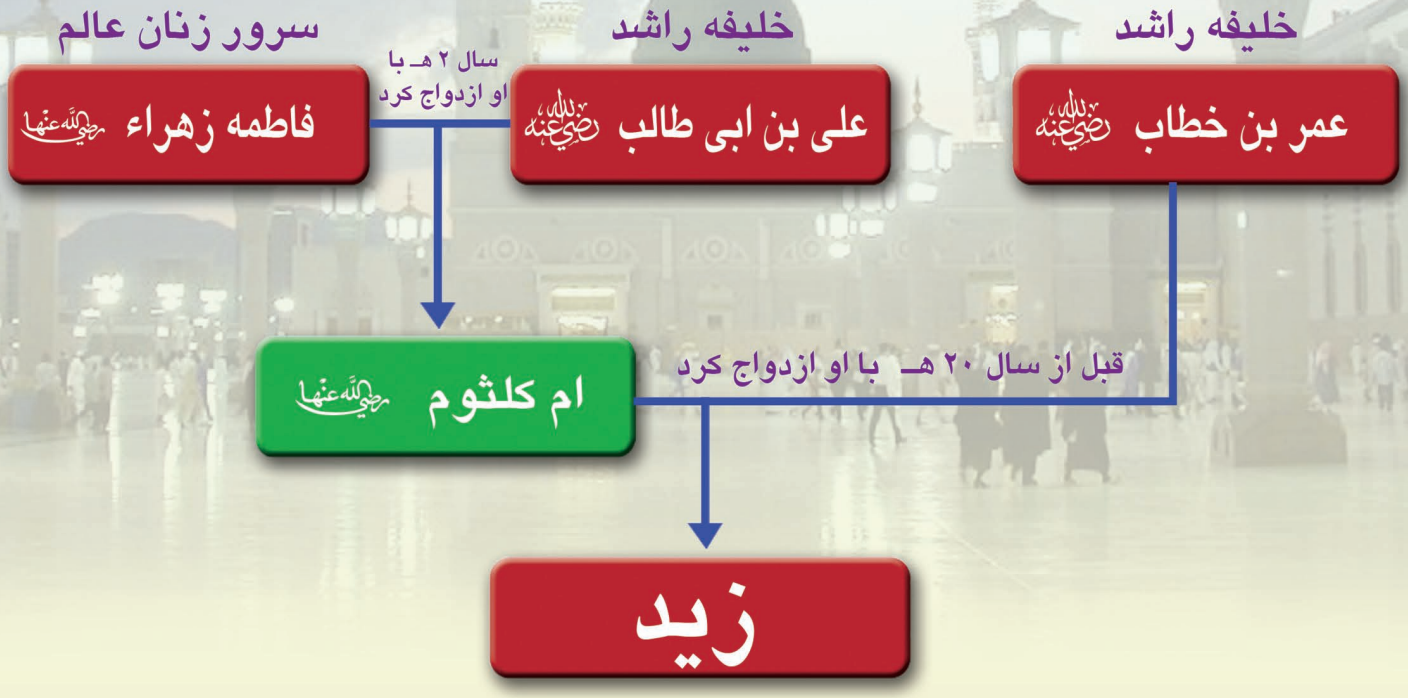

وی ومادرش (ام کلثوم) در یک ساعت
تقریبا در سال ۴۵هـ
فوت کردند

قال تعالی : ﴿مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاء بَيْنَهُمْ﴾ (الفتح:۲۹).

خداوند می فرماید: محمد فرستاده خداست و کسانی که با او هستند بر کافران سخت گیر، و نسبت به همدیگر مهربانند.

با این ازدواج، مراجع مسلمانان به محبت شدید وناگسستنی بین عمربن خطاب وعلی بن ابی طالب رضی الله عنهما گواهی دادند پس باید از مسایل تحریف شده تاریخی پرهیز کرد.

مهم ترین مراجعی که این ازدواج را ذکر کرده اند

- الأصیلی لابن الطقطقی ص ۵۸
- بحار الأنوار للمجلسی ۷۸/۳۸۲
- البدایة والنهایة للحافظ ابن کثیر
- تاریخ الإسلام للذهبی حوادث سنة ۴۵
- تاریخ دمشق لابن عساکر ترجمة زید بن عمر بن الخطاب
- الذریعة لآغا بزرک الطهرانی ۵/۱۸۴
- أعیان الشیعة لمحسن الأمین ۳/۴۸۶
- ریاض المسائل للطبطبائی ۱۲/۶۶۴
- سیر أعلام النبلاء للحافظ الذهبی ۳/۵۰۲
- الطبقات الکبری لابن سعد ۸/۴۶۳
- کشف اللثام للفاضل الهندی ۹/۵۲۵
- کفایة الأحکام للسبزاوی ۲/۸۷۹
- الوافی فی الوفیات للصفدی ۱۵/۲۳
- وسائل الشیعة للحر العاملی ۲۶/۳۱۴
- مختلف الشیعة للحلی ۲/۳۰۸

نمونه‌ی هشتم

من فرزند دو خلیفه هستم!

زید بن عمر بن خطاب به دو پدر خود (عمر و علی رضی الله عنهما) افتخار می‌ورزید و می‌گفت: «من فرزند دو خلیفه هستم». زیرا مادر ایشان – همان گونه که قبلا اشاره کردیم- ام کلثوم دختر علی و فاطمه رضی الله عنهما بود.

حاکم نیشابوری با ذکر نام راویان از جعفر بن محمد (امام صادق) از پدرش امام باقر روایت کرده که: عمر بن خطاب رضی الله عنه از علی بن ابی‌طالب رضی الله عنه ام کلثوم را خواستگاری کرد و گفت: او را به نکاح من در آور. علی در جواب گفت: من او را برای برادر زاده‌ام جعفر در نظر گرفته‌ام. عمر گفت: او را به نکاح من در آور، زیرا به خدا سوگند طوری از او مواظبت می‌کنم که هیچ کس نتواند آن گونه از وی محافظت نماید، پس علی رضی الله عنه دخترش را به نکاح عمر رضی الله عنه در آورد. عمر بعد از نکاح ام کلثوم نزد مهاجرین رفت و گفت: چرا به من تبریک نمی‌گویید؟ گفتند: مگر چه شده؟ گفت: با ام کلثوم دختر علی و فاطمه، نوه‌ی پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم ازدواج کردم. از پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم شنیدم که می‌فرمود:

«کل نسب و سبب ینقطع یوم القیامة إلا ما کان من سببی و نسبی» «فاحببت ان یکون بینی و بین رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم سبب و نسب». (در روز قیامت جز خویشاوندی نسبی و سببی از طریق من، هرگونه خویشاوندی نسبی و سببی دیگر قطع می‌شود)، و عمر می افزاید: (از این رو خواستم میان خود و خاندان پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم خویشاوندی سببی و نسبی برقرار سازم).

نتیجه‌ی این ازدواج دو فرزند به نام های زید و رقیه بود. لازم به ذکر است که زید در همان سنین جوانی وفات یافت و زیاد عُمْر نکرد. حادثه‌ی مرگ ایشان بر اثر اختلافی بود که میان دو خانواده از خانواده‌های عموهایش (بنی‌عدی) به وجود آمده بود، ایشان جهت صلح میان آنها بیرون رفته که ناگهان ضربه‌ای نامعلوم به سرش می خورد، بعد از آن طولی نمی‌کشد که زید و مادرش در سال ۴۵ هـ در یک لحظه از دنیا می روند.

برادرش عبدالله بن عمر بر او نماز خواند و حسن و حسین (دایی های زید) نیز پشت سر او (عبدالله) بر او نماز گزاردند.[۱]

رقیه دختر عمر و ام کلثوم نیز با شخصی از قبیله‌ی بنی‌عدی بنام ابراهیم بن نعیم بن نحام ازدواج کرد.[۲]

۱- شرح حال زید بن عمر در کتاب: تاریخ دمشق نو شته‌ی ابن عساکر آمده است.
۲- شرح حال ابراهیم بن نحام در کتاب: الاصابه نوشته‌ی ابن حجر آمده است.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت و اصحاب

عثمان رضی الله عنه در منزل نبوی

این شکل به صورت کاملا واضح رابطه حضرت عثمان رضی الله عنه با پیامبر ﷺ را نشان می دهد:

۱- جد وی در عبد منـاف بن قُصی ابن کلاب، جد سوم پیامبر ﷺ، به پیامبر ﷺ می رسد.

۲- داماد پیامبر ﷺ است و با دو دختر پیامبر، رقیه رضی الله عنها وام کلثوم رضی الله عنها ازدواج کرده است.

۳- مادر بزرگ عثمـــان بن عفـــان رضی الله عنه (أم حکیم البیضـاء بنت عبدالمطلب) عمـهٔ پیامبر ﷺ و همزاد عبدالله، پدر پیامبر ﷺ است

(رابطه پدر و فرزندی مستقیم)
(رابطه پدر وفرزندی غیرمستقیم)
(رابطه ازدواج)
رضی الله عنه : یکی از اصحاب

مراجع : همه کتب تراجم ورجال وتاریخ مرتبط همانند:
- تاریخ الإسلام اثر حافظ ذهبی (سال ۳۵ ه)
- بحار الانوار اثر مجلسی ۲۰۱/۲۲.
- الوافی بالوفیات اثرصفدی ۲۸/۲۰ .
- تاریخ یعقوبی ۱۶۲/۲ .

نمونه‌ی نهم

عثمان بن عفان ﷺ در بیت پیامبر ﷺ

امیر مؤمنان عثمان بن عفان سومین خلیفه راشد، یکی از ده نفر مژده یافته به بهشت و از سابقین اولین است. ایشان به حبشه و مدینه هجرت فرمودند و در جاهلیت و بعد از ظهور اسلام نیز سرور و سالار بودند. بیعت «الرضوان» به خاطر وی برگزار شد. فضائل این بزرگوار بیشتر از آن است که ما بتوانیم همه آن را ذکر نماییم.

عثمان از خلال ارتباط های چهارگانه‌ی زیر به منزل پیامبر ﷺ راه پیدا می کند:

۱- ایشان پسر عموی پیامبر ﷺ است، زیرا نسب این دو بزرگوار در عبد مناف بن قصی جد سوم پیامبر ﷺ به هم می‌رسد. عثمان فرزند عفان بن ابی‌العاص بن امیه بن عبدالشمس بن عبد مناف است.

۲- مادر عثمان بن عفان ﷺ، أروی دختر کریز و بیضاء است، بیضاء نیز دختر عبدالمطلب و خواهر دوقلوی عبدالله (پدر پیامبر ﷺ) می‌باشد.

۳- سپس شرافتی برای عثمان دست داد که هیچ چیزی با آن قابل مقایسه نیست و فضیلتی است که بر هر چیز دیگری برتری دارد.. عثمان قبل از هجرت با رقیه دختر پیامبر ﷺ ازدواج کرد وهمراه او به حبشه سپس به مدینه هجرت نمود. و طبق دستور پیامبر ﷺ به غزوه‌ی بدر نرفت تا از او پرستاری نماید.

۴- بعد از وفات رقیه ﷺ پیامبر ﷺ دختر دومش ام کلثوم ﷺ را به نکاح او در آورد و در سال (۹هـ) او نیز دار فانی را وداع گفت.

در صفحات بعد راجع به ارتباط عثمان وخاندانش با اهل بیت ﷺ توضیحات بیشتری را ارائه می‌دهیم.

خویشاوندی میان خاندان پیامبر ﷺ وخاندان عثمان بن عفان رضی اللّٰه عنهم اجمعین

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت وصحابه

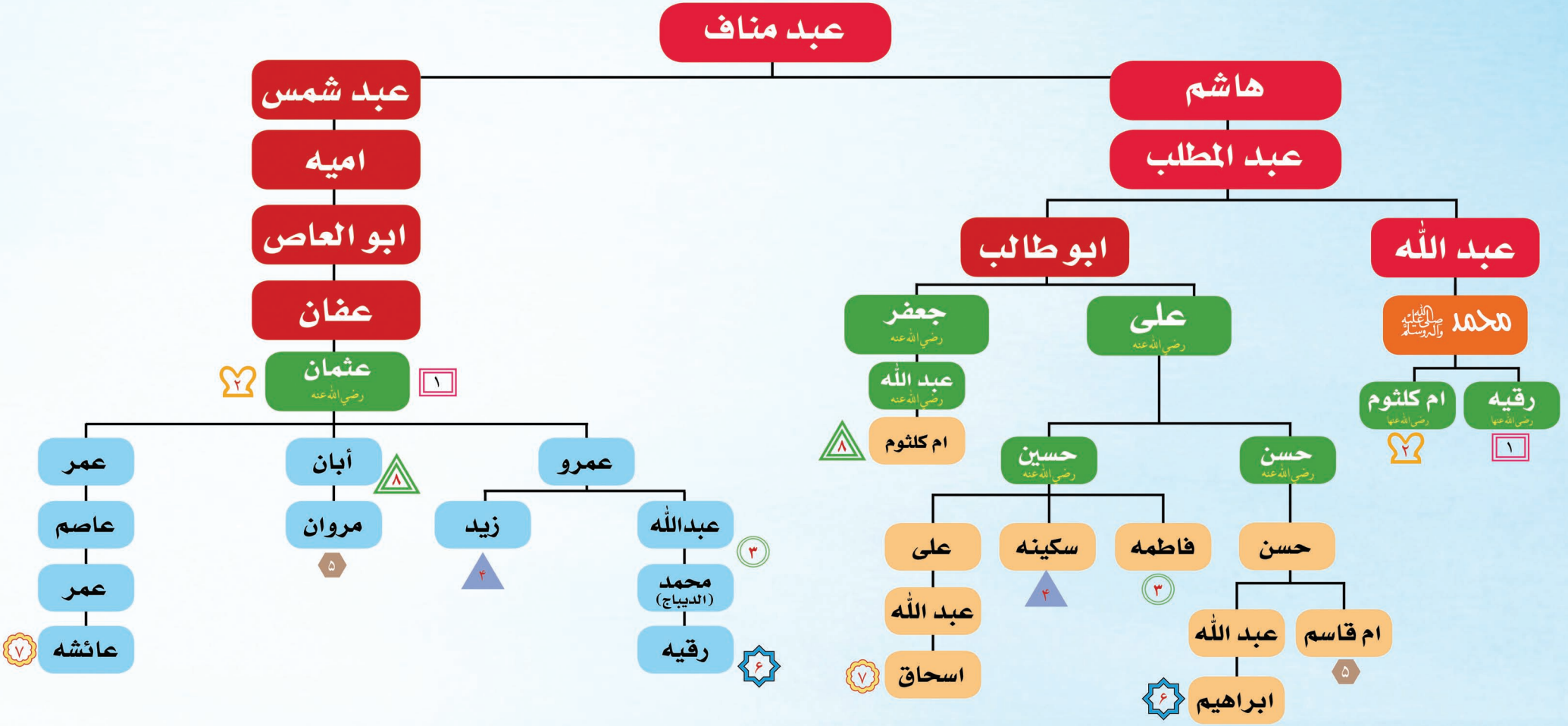

نکته مهم: این شجره نامه در برگیرنده برخی از خویشاوندی ها ونسب ها است و نه همه آنها.

قال تعالی : (مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاء بَيْنَهُمْ) (الفتح: ۲۹)

این شجره نامه که بر اساس کتاب های مرجع مسلمانان است رابطه صمیمی میان اهل بیت و اصحاب را نشان می دهد وبیانگر آنست که ارتباط خویشاوندی میان آنان قبل و بعد از آن وقایع ادامه داشته است واستمرار رابطه صمیمی میان اهل بیت و اصحاب و خاندان آنها را می رساند، پس باید از مسایل تحریف شده در تـاریخ پرهیز کرد.

صحابه — یکی بودن شماره و شکل نشان دهنده خویشاوندی میان آن دو شخص بزرگوار از اهل بیت پیامبر ﷺ و خاندان عثمان است

مهم ترین منابع و مصادر :

- تاریخ دمشق اثر ابن عساکر
- طبقات کبری اثر ابن سعد
- جمهرة أنساب العرب اثر ابن حزم
- نسب قریش اثر زبیربن بکار
- عمدة الطالب اثر ابن عنبه
- أنساب الأشراف اثر بلاذری
- تاریخ یعقوبی
- مقاتل الطالبیین اثر ابی الفرج اصفهانی
- منتهی الآمال اثر عباس القمی
- المحبر اثر ابن حبیب
- الأصیلي اثر ابن الطقطقی
- کشف الغمة اثر اربلی

نمونه‌ی دهم

خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ و خاندان عثمان رضی الله عنه

در این نمونه به طور واضح و روشن راجع به وجود هشت ارتباط خانوادگی میان خاندان پیامبر ﷺ و خاندان عثمان رضی الله عنه بحث شده است، همان گونه که به نکات زیر نیز اشاره شده است:

۱- نسب عثمان رضی الله عنه و نسب پیامبر ﷺ در عبد مناف جد سوم پیامبر ﷺ به هم می‌رسند.

۲- عثمان با دو دختر پیامبر ﷺ (رقیه و ام کلثوم) ازدواج کرده است.

۳- ارتباط خانوادگی میان این دو خاندان تا پنج نسل ادامه پیدا می کند؛ در این میان فرزندش ابان ونوه‌اش مروان بن ابان، وعبدالله و زید دو فرزند عمرو بن عثمان و برخی دیگر از نوه‌های ایشان با خاندان پیامبر ﷺ وصلت می کنند.

۴- از میان نوادگان حسن رضی الله عنه دو ازدواج و از میان نوادگان حسین رضی الله عنه سه ازدواج با نسل عثمان رضی الله عنه صورت می گیرد.

واضح و روشن است که ازدواج وسیله‌ای محکم برای تقویت ارتباط خانوادگی و اجتماعی می‌باشد، و هر اندازه این ازدواج ها بیشتر باشند روابط نیز قوی‌تر می گردند.

حال به نظر شما وجود این خویشاوندی سببی در طول چند نسل پی در پی رمزی برای پیروزی پیامبر ﷺ در تربیت خاندان و اصحاب و یارانش نیست؟

لازم به ذکر است که این ارتباط فامیلی به فرزندان و نوه‌هایشان نیز سرایت می کند!

به دقت به این نکته توجه کنید.. آیا شما راضی هستید ارتباط فامیلی را با کسانی برقرار نمایید که اسلام و اخلاق آنها را نمی‌پسندید و یا اینکه راجع به عداوت آنان با خانواده خود مشکوک هستید؟

اگر شما بدان رضایت نمی‌دهید، این را بدانید که اهل بیت و اصحاب بزرگوار بسیار جدی‌تر در این خصوص قدم برمی‌داشتند.

خویشاوندی میان اهل بیت پیامبر ﷺ وعمو زاده هایش

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت وصحابه

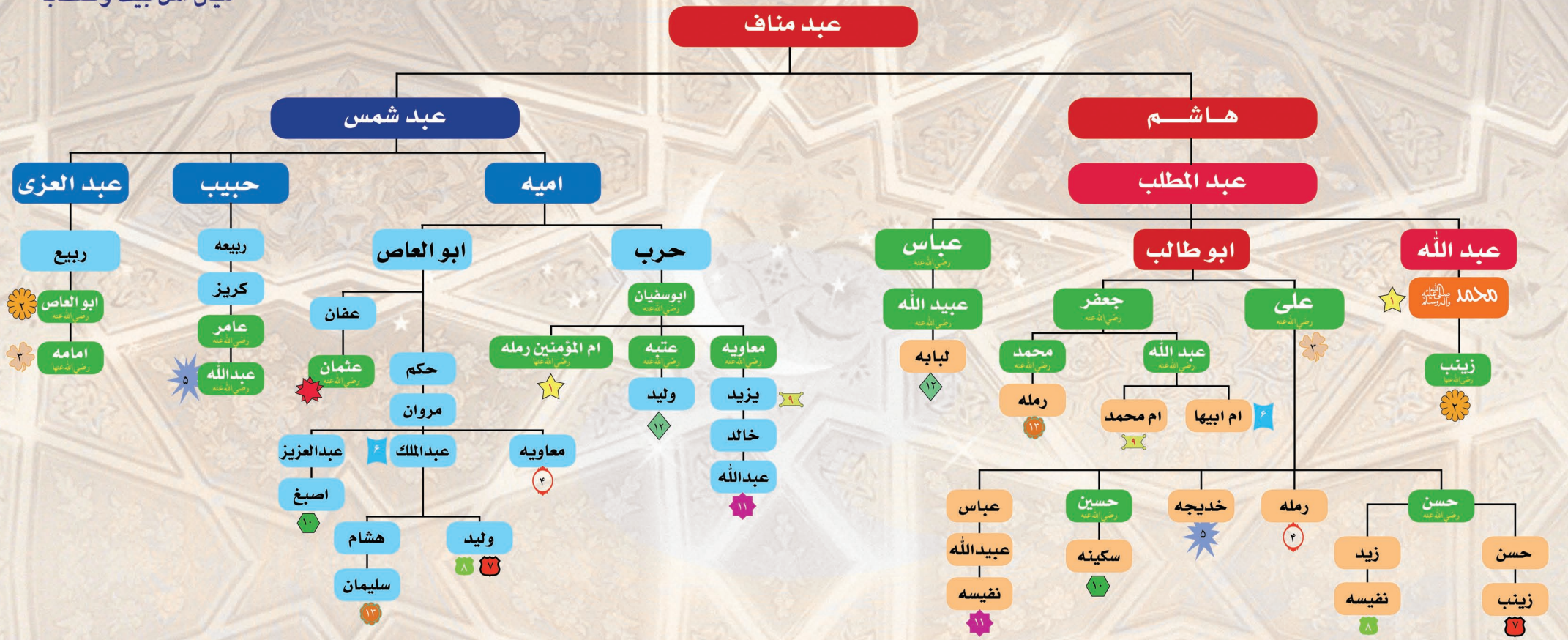

روابط خویشاوندی اهل بیت رضی الله عنهم با عثمان بن عفان و نوادگانش رضی الله عنهم به خاطر اهمیت و کثرت در بخشی مستقل ذکر شده است.

صحابه یکی بودن شماره و شکل نشان دهنده خویشاوندی میان آن دو شخص بزرگوار از بنی هاشم و عمو زاده هایشان است

مهم ترین مراجع ومصادر :

- تاریخ دمشق اثر ابن عساکر
- طبقات کبری اثر ابن سعد
- جمهرة أنساب العرب اثر ابن حزم
- نسب قریش اثر زبیربن بکار
- عمدة الطالب اثر ابن عنبه
- أنساب الأشراف اثر بلاذری
- تاریخ یعقوبی
- مقاتل الطالبیین اثرابي الفرج اصفهانی
- منتهى الآمال اثر عباس قمی
- المحبر اثر ابن حبیب
- الأصيلي اثر ابن الطقطقی
- كشف الغمة اثر اربلی

نکته مهم: این شجره نامه در برگیرنده برخی از خویشاوندی ها ونسب ها است و نه همه آنها.

قال تعالی : (مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاء بَيْنَهُمْ) (الفتح: ۲۹)

این شجره نامه که بر اساس کتاب های مرجع مسلمانان است رابطه صمیمی میان اهل بیت و اصحاب را نشان می دهد وبیانگر آنست که ارتباط خویشاوندی میان آنان قبل و بعد از آن وقایع ادامه داشته است واستمرار رابطه صمیمی میان اهل بیت و اصحاب و خاندان آنها در طول تاریخ را می رساند، پس باید از مسایل تحریف شده در تاریخ پرهیز کرد.

نمونه‌ی یازدهم

خویشاوندی سببی میان اهل بیت پیامبر ﷺ و عموزاده‌هایش

این نمونه ممکن است نسبت به سایر نمونه ها بندهای بیشتری داشته باشد. علی رغم اینکه خویشاوندی عثمان بن عفان ﷺ را در یک نمونه‌ی مستقل ذکر کردیم، اما حقائق متعددی باقی مانده است که از خلال این نمونه به آن پی خواهید برد:

۱- اهل بیت پیامبر ﷺ به دلیل این خویشاوندی های سببی در طول نسل های پی در پی از جامعه‌ی خود جدا نگشتند.

۲- سه تا از دختران پیامبر ﷺ با این خانواده‌ی قریشی ازدواج می کنند. (اگر عثمان ﷺ را به عنوان معیار قرار دهیم).

۳- در این نمونه خواهیم دید که اهل بیت پیامبر ﷺ هشت خویشاوندی سببی را با خاندان عثمان ﷺ ، شش خویشاوندی سببی را با خاندان مروان بن حکم و چهار خویشاوندی سببی را با خاندان ابوسفیان ﷺ برقرار نموده‌اند.

۴- در این نمونه خواهیم دید که سیزده خویشاوندی سببی با خاندان علی ﷺ صورت گرفته است.

۵- بیشتر این خویشاوندی های سببی بعد از رویدادهای (صفین، جمل و کربلا) صورت گرفته‌اند.

۶- چهار خویشاوندی سببی میان خاندان پیامبر ﷺ و خاندان ابوسفیان صورت گرفته است که شریف‌ترین آنها ازدواج پیامبر ﷺ با ام حبیبه دختر ابوسفیان می‌باشد.[1]

۱- نسب ام حبیبه با پیامبر ﷺ از نسب آن بزرگوار با سایر همسرانش نزدیک تر است.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت و اصحاب

زبیر رضی الله عنه در منزل پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم

(رابطه پدر و فرزندی مستقیم)

(رابطه پدر وفرزندی غیر مستقیم)

رضی الله عنه
(صحابی)

این شکل خویشاوندی بسیار نزدیک زبیر بن عوام حواری رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم با پیامبر را به وضوح نشان می دهد:

۱- وی پسر عموی پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم است که نسبش در قُصی بن کلاب به وی می رسد.

۲- وی پسر عمه پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم، صفیه بنت عبد المطلب است.

۳- وی پسر برادر حضرت خدیجه بنت خویلد أم المؤمنین وهمسر پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم است.

۴- وی پسر دایی حضرت فاطمه زهراء است.

مراجع: همه کتب تراجم، رجال وتاریخ مرتبط با موضوع همانند:

- سیر أعلام النبلاء اثر حافظ الذهبی ۴۳/۱ .
- الإصابه اثر حافظ ابن حجر (شرح حال زبیر رضی الله عنه) .
- القواعد والفوائد اثر محمد بن مکی عاملی ۳۲۷/۲ .
- مستدرکات علم الرجال اثر علی نمازی شاهرودی (۷۱۷۵) ج ۴۱۹/۳ .

نمونه‌ی دوازدهم

زبیر ﷺ در منزل پیامبر ﷺ

زبیر بن عوام بن خویلد بن عبدالعزی بن قصی بن کلاب قریشی اسدی (ابوعبدالله) به عنوان حواری پیامبر ﷺ شهرت یافت.

ایشان پسر عمه‌ی پیامبر ﷺ (صفیه دختر عبدالمطلب) و یکی از ده نفری که مژده‌ی بهشت را دریافت کردند و یکی از شش نفر اهل شوری می‌باشد.

مادرش کنیه‌ی ابوطاهر را برای او برگزید که در اصل کنیه‌ی زبیر بن عبدالمطلب (برادر صفیه) بود؛ زبیر نیز کنیه‌ی ابوطاهر را برای پسرش (عبدالله) بکار برد.

زبیر در سن دوازده سالگی - و بنا به روایتی دیگر در سن هشت سالگی- اسلام آورد.

زبیر بن عوام ﷺ از چند طریق با منزل پیامبر ﷺ ارتباط پیدا می‌کند:

۱- نسب وی در «قصی بن کلاب» جد چهارم پیامبر ﷺ با نسب پیامبر ﷺ همسو می‌گردد.

۲- مادر زبیر، صفیه دختر عبدالمطلب بن هاشم قریشی است که عمه‌ی پیامبر ﷺ و خواهرِ پدر و مادری حمزه ﷺ است. مادر صفیه خاله‌ی پیامبر ﷺ (هاله دختر وهب) است. صفیه ابتدا با حارث بن حرب بن امیه ازدواج کرد اما پس از مرگ او با عوام بن خویلد بن اسد بن عبدالعزی ازدواج کرد و دو فرزند به نامهای زبیر و سائب را به دنیا آورد، صفیه اسلام آورد وهمراه پسرش (زبیر) به مدینه هجرت کرد و تا زمان خلافت عمر ﷺ در قید حیات بود.

۳- ام المؤمنین خدیجه دختر خویلد ﷺ که نخستین زن مؤمن و سرور زنان دو جهان است، عمه‌ی زبیر می‌باشد.

۴- از این‌رو فاطمه دختر پیامبر ﷺ دختر عمه‌ی زبیر است.

پس حق داریم که با صدایی طنین انداز بگوییم: زبیر از نزدیکان پیامبر ﷺ بود.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت واصحاب

ازدواج بین خاندان علی بن ابی طالب وخاندان زبیر بن عوام رضی الله عنهما

۱۴ ارتباط خویشاوندی بین آل علی وآل زبیر رضی الله عنهما در طول ۱۰۰ سال

قصی بن کلاب

- خویلد بن اسد بن عبد العزی
  - زبیر بن عوّام رضی الله عنه
- عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف
  - علی بن ابی طالب رضی الله عنه

۱	عبیده	منذر	فاطمه					
۲	مصعب	جعفر	ملیکه	حسن	حسن رضی الله عنه			
۳	منذر	عمرو	رقیه	حسن رضی الله عنه				
۴	منذر	محمد	فلیح	فاخته	محمد	عبدالله	حسن	حسن رضی الله عنه
۵	منذر	حمزه	امینه	حسین	حسن رضی الله عنه			
۶	عبد الله رضی الله عنه	نفیسه (أم حسن)	حسن رضی الله عنه					
۷	مصعب	سکینه	حسین رضی الله عنه					
۸	مصعب	حمزه	خالده	حسین	علی	حسین رضی الله عنه		
۹	عروه	هشام	زبیر	عبیده	موسی	عمر	علی	حسین رضی الله عنه
۱۰	عروه	عثمان	فاطمه	جعفر	عمر	علی	حسین رضی الله عنه	
۱۱	منذر	محمد	عبیدالله	بریکه	ابراهیم	حسین	علی	حسین رضی الله عنه
۱۲	مصعب	مصعب	امینه	محمد	عبدالله	حسن	حسن رضی الله عنه	
۱۳	مصعب	محمد	صفیه	محمد	عون	علی	محمد	
۱۴	عمرو	زبیر	عمرو	ام عمرو	عبدالله	حسین	علی	حسین رضی الله عنه

رضی الله عنه صحابه — رابطه پدر وفرزندی — رابطه ازدواج

نکته مهم: این شجره شامل قسمتی از ازدواج ها و نسب ها است و نه همه آنها

قال تعالی : (مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاء بَيْنَهُمْ) (الفتح: ۲۹)

در این شجره نامه، کتاب های مرجع مسلمانان شهادت می دهند و اظهار می کنند آنچه را که موجب استمرار رابطه گرم میان اهل بیت و اصحاب و نوادگان آنها در طول تاریخ است، پس باید از مسایل تحریف شده در تاریخ پرهیز کرد.

مراجع ومصادر

- المعارف لابن قتيبة ٢٢٤
- شجرة طوبى لمحمد مهدي الحائري ١٢٠
- جمهرة أنساب العرب لابن حزم ٢٢، ٥٣، ٥٥
- سر السلسلة العلوية لأبي نصر البخاري ٨، ٦٩، ٧٨، ٧٩
- معجم رجال الحديث للخوئي ١٢/ ٧٦
- نسب قريش للزبيري ١٩، ٢٦
- المحبر لابن حبيب ٥٧
- مستدركات علم الرجال للنمازي ترجمة ٨٢٢٦
- المجدي في أنساب الطالبين - علي بن محمد العلوي ١٩٥
- الطبقات الكبرى لابن سعد ٥/ ٣٢٧

نمونه سیزدهم

ازدواج بین خاندان علی وخاندان زبیر رضی الله عنهم

این نمونه تکیمل کننده‌ی مطالبی است که تاکنون در مورد دوستی میان اهل بیت واصحاب به طور کلی، و میان خاندان علی بن ابی طالب و خاندان زبیر رضی الله عنهم به طور جزئی، ذکر شده است.

۱- این ازدواج ها بعد از واقعه جمل (سال ۳۶ هـ) رخ داده وبیانگر آنست که واقعه جمل مایه بغض وکینه بین آنان نشده است، وادعاهای پوچی که مستشرقان و برخی جاهلان از روی کینه توزی و حسادت به آن نسبت می دهند پایه و اساسی ندارد ودروغی بیش نیست.

۲- چهارده ازدواج در طول یک قرن و بین شش سلسله نسب آنان صورت گرفته است.

۳- شش گروه از این ازدواج ها با افرادی از خانواده حسن بن علی رضی الله عنهما رخ داده که شامل: ازدواج با دو دختر وی رقیه و نفیسه، ازدواج با سه نوه‌ی (دو پسر و یک دختر به نام ملیکه) می باشد وعبدالله (ملقب به النفس الزکیه) نوه امام حسن دو بار با افرادی از خانواده زبیر ازدواج کرده است.

۴- شش گروه از این ازدواج ها با افرادی از خانواده حسین بن علی رضی الله عنهما بوده که شامل دختر وی سکینه، و پنج نفر از نوه های وی می باشد.

۵- از اعضای خانواده مصعب بن زبیر رضی الله عنهم پنج نفر با خاندان علی رضی الله عنهم ازدواج کردند.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت واصحاب

خویشاوندی میان خاندان علی بن ابی طالب
وخاندان طلحة بن عبید الله رضی الله عنهما

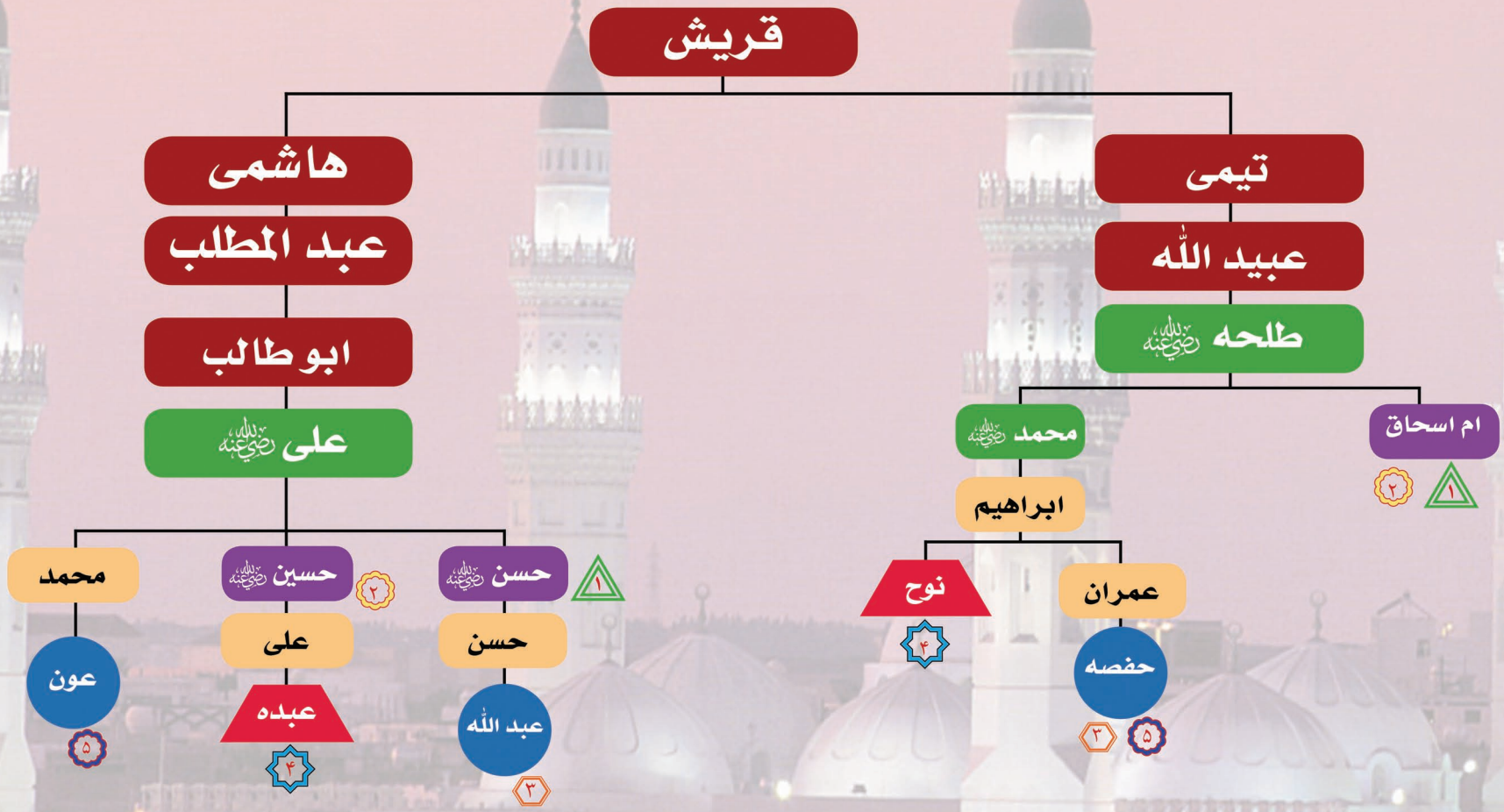

نکته مهم: این شجره نامه در برگیرنده برخی از خویشاوندی ها ونسب ها است و نه همه آنها.

قال تعالی : (مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاء عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاء بَيْنَهُمْ) (الفتح: ۲۹)

این شجره نامه که بر اساس کتاب های مرجع مسلمانان است رابطه گرم میان اهل بیت واصحاب را نشان می دهد واستمرار رابطه صمیمی میان اهل بیت و اصحاب و خانـدان آنها در طول تاریخ را می رساند، پس باید از مسایل تحریف شده در تاریخ پرهیز کرد.

صحابه رضی الله عنه یکی بودن شماره، شکل و رنگ نشان دهنده خویشاوندی میان آن دو شخص بزرگوار از اهل بیت پیامبر ﷺ خاندان طلحه است

مهم ترین منابع و مصادر :

- المعارف اثر ابن قتیبه ۲۳۲
- جمهرة أنساب العرب اثر ابن حزم ۵۲
- نسب قریش اثر زبیري ۲۵
- الإرشاد اثر مفید ۲ / ۱۳۰
- أنساب الأشراف اثر بلاذري ۱ / ٤٧٤
- مقاتل الطالبیین اثر ابي الفرج اصفهاني ۱۲۲
- تاج المواليد اثر طبرسي ۳۵
- المحبر اثر ابن حبیب ٤٣٨،٤٤٨،٤٥٠

نمونه‌ی چهاردهم

ارتباط خویشاوندی میان خاندان علی ﷺ و خاندان طلحه ﷺ

در این نمونه دلایل بیشتری بر رد دروغ‌پردازیها در مورد جنگ جمل خواهید یافت که شما را برای پرهیز از آن دروغ پردازیها تحریک می‌کند. و در اینجا باید پرسید که چه چیزی اهل بیت را برای ازدواج با خاندان زبیر- چنانکه اشاره شد- و خاندان طلحه- چنانکه خواهید دید- برمی‌انگیزد؛ اگر کینه و بغض دل و درونشان را فرا گرفته است؟

طلحه پسر عبیدالله بن عثمان بن عمرو بن کعب بن سعد بن تیم بن مره بن کعب بن لؤی بن غالب است. او قریشی نسب و از قبیله‌ی تیم است. ابومحمد (طلحه) یکی از ده نفری است که مژده‌ی بهشت دریافت کردند و جزء هشت نفری است که از همان ابتدا اسلام آوردند، و یکی از پنج نفری است که بنا به دعوت ابوبکر به اسلام روی آوردند و یکی از شش نفر اهل شوری است که سیدنا عثمان ﷺ را به خلافت برگزیدند. فضیلت و سابقه‌ی خدمات این بزرگوار به اسلام برای همگان واضح و روشن است و ما در این نمونه تنها به نکات زیر اشاره می‌کنیم:

۱- حسن بن علی ﷺ با ام اسحاق (دختر طلحه ﷺ) ازدواج می‌کند و در نتیجه‌ی این ازدواج فرزندی به نام حسن به دنیا می‌آید.

۲- بعد از وفات حسن بن علی ﷺ بنا به وصیت ایشان، برادرش (حسین بن علی) با ام اسحاق ازدواج می‌کند و فرزندی به نام فاطمه‌ی صغری به دنیا می‌آورد.

۳- سؤال: آیا حسن و حسین در معرکه‌ی جمل شرکت نداشتند؟ حال اگر معرکه‌ی جمل آن گونه بوده که مستشرقین و برخی جاهلان بدان پرداخته‌اند، پس چرا اینان با نسل طلحه ازدواج کرده‌اند؟

هوشیار باشید هوشیار! زیرا دسیسه‌های پنهانی شبهاتی در تاریخ وارد نموده است.

۴- عبدالله (المحض) پسر حسن بن حسن بن علی بن ابی‌طالب و عون بن محمد بن علی بن ابی‌طالب یکی پس از دیگری با حفصه دختر عمران بن ابراهیم بن محمد بن طلحه ازدواج کردند.

۵- عبده دختر علی بن حسین بن علی بن ابی‌طالب با نوح بن ابراهیم بن محمد بن طلحه ازدواج کرد.

۶- خواننده‌ی گرامی! اهل بیت و اصحاب بزرگوار رسول خدا به عنوان الگو و قدوه همیشه در پی حفظ اتحاد امت اسلامی بودند.

دوستی ومحبت
میان صحابه واهل بیت

دامادهای حسین بن علی بن ابی طالب رضی الله عنهما

از میان فرزندان اصحاب رضی الله عنهم

همه این ازدواج ها بعد از واقعه کربلا (۶۱ هجری) صورت گرفته
مگر ازدواج حسن (المثنی) با فاطمه، و عبد الله بن حسن با سکینه

زیاد بودن همسران سکینه علل متعددی دارد که می توان شهادت، قتل، یا عمر کوتاه بعضی از همسرانش را از آن جمله بر شمرد، وفقط یکی از ازدواج هایش به طلاق انجامیده است.

مهم ترین مراجع:

- تاریخ دمشق لابن عساکر
- الطبقات الکبری لابن سعد
- جمهرة أنساب العرب لابن حزم
- نسب قریش للزبیر بن بکار
- أعیان الشیعة لمحسن الأمین العاملي
- أنساب الأشراف للبلاذري
- تذکرة الفقهاء للحلي
- مقاتل الطالبیین لأبي الفرج الأصفهاني
- منتهی الآمال لعباس القمي
- المحبر لابن حبیب
- الأصیلي لابن الطقطقي
- کشف الغمة للأربلي

نمونه‌ی پانزدهم

دامادهای حسین بن علی بن ابی‌طالب ﷺ از میان فرزندان اصحاب

اکنون به فرزندان حسین بن علی ﷺ بخصوص علی بن حسین بن علی و دو خواهرش (فاطمـه و سکینه) اشاره می‌کنیم. ما در تحقیقات خود به این نتیجه رسیدیم که اینان نیز همراه پدر شهیدشان در رویداد کربلا شرکت داشتند.

اما نکات مورد نظر ما عبارتند از:

۱- حسن (المثنی) پسر حسن بن علی بن ابی‌طالب وهمسر فاطمه دختر حسین بن علی در حادثه‌ی دلخراش کربلا با زخمی ضعیف نجات پیدا کرد، ایشان از فاطمه سه پسر نجیب به نامهای حسن (المثلث)، عبدالله (المحض) و ابراهیم (الغمر) و دو دختر به نامهای زینب[۱] و کلثوم[۲] داشتند.

۲- فاطمه بعد از وفات حسن المثنی در سال (۹۷ هـ) با عبدالله بن عمرو بن عثمان بن عفان (ملقب به مطرف) ازدواج کرد و پسری به نام دیباج و دختری برای او به دنیا آورد.

۳- سُکَینه دختر حسین نیز با عبدالله بن حسن بن علی بن ابی‌طالب ازدواج کرد.[۳] این بزرگوار که کنیه اش ابوبکر بود در واقعه‌ی (طف) همراه خانواده‌اش شهید شد.

۴- سکینه بعد ازعبدالله با مصعب بن زبیر بن عوام ازدواج کرد وفرزندی به نام فاطمه برای او به دنیا آورد.

۵- بعد از اینکه مصعب در سال (۷۱هـ) به قتل رسید عبدالله بن عثمان بن عبدالله بن حکیم بن حزام با سکینه ازدواج کرد و در نتیجه این ازدواج سه فرزند به نامهای عثمان (ملقب به قرین)، حکیم و ربیحه بدنیا آمدند.

۶- سکینه بعد از وفات عبدالله با زید بن عمرو بن عثمان بن عفان ازدواج کرد.

۷- بعد از وفات زید، ابراهیم بن عبدالرحمن بن عوف با وی ازدواج کرد اما بعد از سه ماه او را طلاق داد.

۸- سپس اصبغ بن عبدالعزیز بن مروان بن حکم، برادر خلیفه‌ی راشد عمر بن عبدالعزیز، با او ازدواج کرد. اما خیلی زود از دنیا رفت.

در این خصوص نکات زیر قابل توجه می‌باشند:

الف- در بیشتر ازدواج های سکینه، برادرش علی بن حسین ﷺ ولی او بوده است.

ب- دو نفر از شوهران سکینه در همان روزهای اول ازدواج به قتل رسیده اند، یکی دیگر از آنها وفات کرده و دیگری نیز بعد از چند ماه او را طلاق می‌دهد. این نکته بیانگر آن است که سکینه شوهران زیادی داشته است.

ج- آنچه قابل توجه است اینکه شوهران سکینه از میان فرزندان و نوه‌های اصحاب بخصوص افرادی همچون: عثمان، زبیر وعبدالرحمن بن عوف ﷺ هستند، واین بیانگر وجود نهایت محبت ودوستی حتی میان نوه‌های آنها می‌باشد.

۱- خلیفه‌ی اموی ولید بن عبدالملک با او ازدواج کرد.
۲- با پسر دایی خود امام محمد باقر ازدواج کرد.
۳- در برخی منابع نام وی را قاسم ذکر کرده‌اند.

دوستی و خویشاوندی
میان اهل بیت و اصحاب

محمد باقر

محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی طالب رضی الله عنهم

(میلاد سال ۵۶ هـ - وفات سال ۱۱۴ هـ)

اساتید وی
از صحابه

- جابر بن عبد الله انصاری رضی الله عنهما .
- عبد الله بن عباس هاشمی رضی الله عنهما .
- عبد الله بن عمر بن خطاب رضی الله عنهما .
- ام سلمه (هند مخزومی) رضی الله عنها (ام المؤمنین) .
- ابو سعید خدری انصاری رضی الله عنه .
- انس بن مالک انصاری رضی الله عنه .

از همسرانش

ام فروه
بنت قاسم
ابن محمد بن ابی بکر صدیق رضی الله عنه

مادر وی

ام عبد الله
بنت حسن
ابن علی بن ابی طالب رضی الله عنهما

بیشتر از ۲۴۰ روایت در کتب تسعه دارد

از گفتار باقر رضی الله عنه .

- از باقر راجع به تزیین شمشیر سؤال شد؛ وی در پاسخ گفت اشکالی ندارد، زیرا ابو بکر صدّیق رضی الله عنه نیز شمشیر خود را مزین می کرد، به وی گفته شد: چرا کلمه صدیق را برای وی به کار می برید؟ امام فورا رو به قبله ایستاد وسه بار گفت: آری می گویم صدیق، وهر کس صدیق را برای او بکار نبرد، خدا در دنیا وآخرت سخن وی را تصدیق نخواهد کرد.

درباره باقر رضی الله عنه می گویند

- در زمان خودش سرور بنی هاشم بود، معروف به باقر به معنی شکافنده علوم شد چون از نظر علمی بسیار دقیق و آگاه بود.

مراجع:
- اصیلی اثر ابن طقطقی ۱۴۹
- تهذیب الکمال اثر حافظ مزی ۲۶ /۱۳۷ .
- تذکره الحفاظ اثر حافظ ذهبی ۱۲۴/۱ .
- عمده الطالب اثر ابن عنبه ۳۴۵ .
- سیر أعلام النبلاء اثر حافظ ذهبی ۴۰۲/۴ .
- کشف الغمه اثر اربلی ۳۶۰/۲ .

نمونه‌ی شانزدهم

امام محمد باقر (رحمه الله)

این نمونه راجع به امام بزرگوار ابوجعفر محمد بن علی[1] بن حسین بن علی بن ابی‌طالب است. ایشان در سال (۵۶ هـ) در شهر مدینه متولد شدند.

چون از نظر علمی بسیار دقیق و آگاه بوده لقب باقر را به وی داده‌اند.

مشهورترین اساتید این بزرگوار گروهی از اصحاب هستند.، صحابیانی همچون: جابر بن عبدالله انصاری، انس بن مالک، ابوسعید خدری، عبدالله بن عمر و عبدالله بن عباس رضی الله عنهم. این نکته بیانگر وجود ارتباط علمی و فرهنگی میان اهل بیت و اصحاب گرامی است.

صرف‌نظر از کتاب های تفسیر و...؛ در مهم ترین کتابهای حدیث ۲۴۴ روایت از امام باقر نقل شده است.

همچنان که قبلا نیز بیان داشتیم امام باقر داماد خاندان ابوبکر صدیق رضی الله عنه بود، زیرا جدش (پیامبر صلی الله علیه وسلم) با عائشه ازدواج کرده و عموی پدرش (حسن بن علی) با حفصه دختر عبدالرحمن بن ابوبکر صدیق ازدواج کرده و همچنین برادر زاده‌اش اسحاق بن عبدالله بن علی بن حسین با خاندان ابوبکر فامیل شده و از اخوت، برادری، محبت و وفاداری آنها نهایت استفاده را برده اند. لذا او نیز به تبعیت از این دودمان شریف خود با فروه دختر قاسم بن محمد بن ابوبکر صدیق رضی الله عنه ازدواج کرد و در نتیجه‌ی این ازدواج فرزندی به نام صادق چشم به جهان گشود.

این نمونه را با ذکر روایت اربلی از امام باقر به پایان می‌رسانم آنگاه که راجع به تزئین شمشیر از امام باقر سؤال می کند در پاسخ می گوید: اشکالی ندارد، زیرا ابوبکر صدیق نیز شمشیر خود را مزین می کرد، اربلی می گوید: گفتم: چرا کلمه‌ی صدیق را برای وی به کار می‌برید؟ امام در پاسخ رو به قبله ایستاد و با صدایی مهیب سه مرتبه پشت سر هم گفت: آری می گویم: صدیق، و هر کس کلمه‌ی صدیق را برای او به کار نبرد، خداوند در دنیا و آخرت سخن او را تصدیق نخواهد کرد![2]

.

۱- علی بن حسین پدر امام محمد باقر و مشهور به زین العابدین است.

۲- کشف الغمه (۳۶۰/۲).

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت واصحاب

حفصه دختر محمد (دیباج) و نوه خلفای راشدین وطلحه وزبیر رضی الله عنهم اجمعین

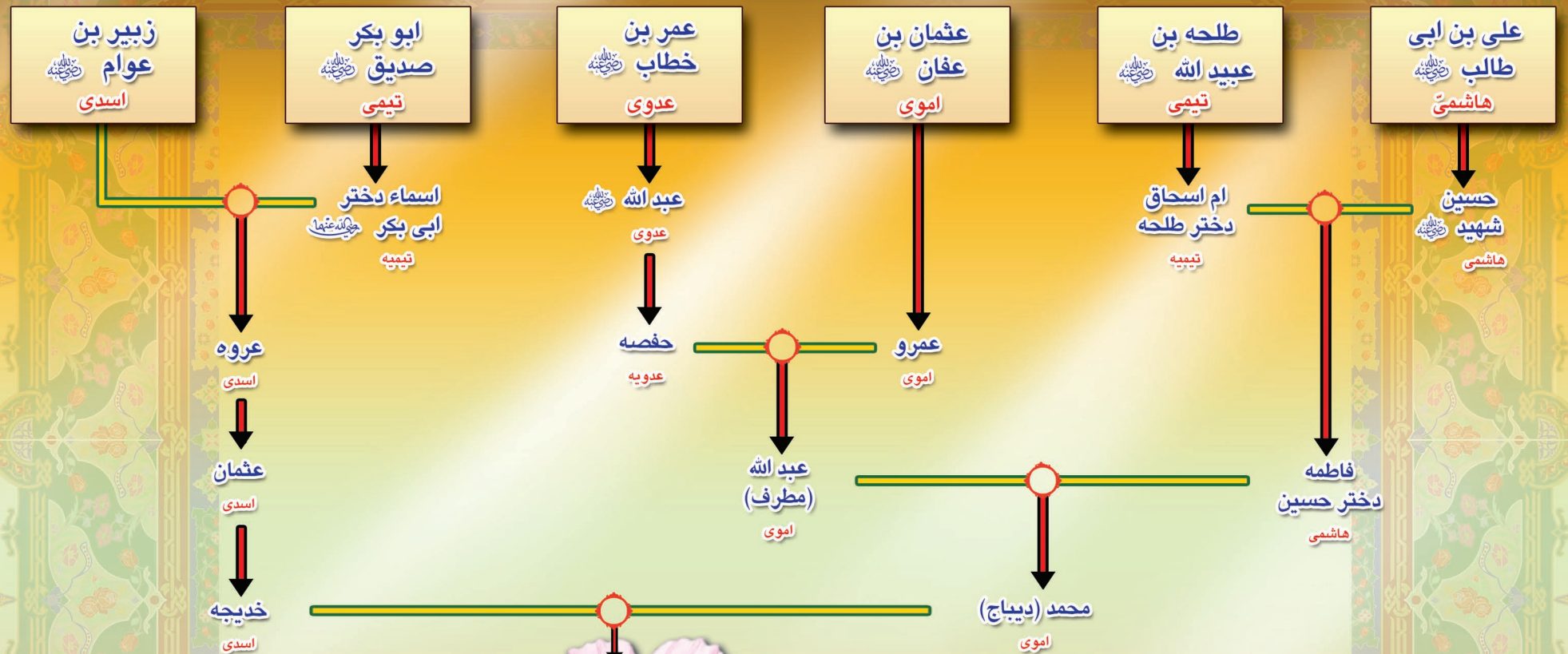

این شکل نشان دهنده روابط اجتماعی قوی وارتباطات خویشاوندی و ازدواج بین اهل بیت و اصحاب کرام است. همان طور که می بینید حفصه دختر محمد (دیباج) نوۀ ابوبکر صدیق وعمر بن خطاب وعثمان بن عفان وعلی بن ابی طالب وطلحه بن عبید الله وزبیر بن عوام رضی الله عنهم أجمعین می باشد که مؤکد ونشان دهنده عمق روابط اجتماعی وخویشاوندی بین اهل بیت وصحابه رضی الله عنهم اجمعین می باشد.

اجداد حفصه از عشره مبشره به بهشت | رابطه ازدواج | رابطه پدر وفرزندی

مراجع

- المحبر لابن حبيب ٤٠٤/١
- المدهش لابن الجوزي ٦٩
- الجوهرة في نسب النبي والعشرة للبري ٢٧٣/١
- المعارف لابن قتيبة ٢٠٠
- شرح نهج البلاغة لابن أبي الحديد ٢٦٦/١٥

نمونه‌ی هفدهم

حفصه دختر محمد دیباج و نوه‌ی خلفای راشدین و طلحه و زبیر رضی الله عنهم

بعد از گذشت (۱۵۰) سال هنوز هم میان نوه‌های اهل بیت و اصحاب کرام ارتباط و همبستگی برقرار بود، دلیل برای این ادعا همین نمونه است:

حفصه دختر محمد دیباج بن عبدالله (مطرف) بن عمرو بن خلیفه راشد و امام عادل (عثمان) بن عفان است.

حفصه از جهات مختلف، دختر پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم، ابوبکر، عمر، عثمان، علی، طلحه و زبیر رضی الله عنهم می‌باشد:

- مادر ایشان خدیجه دختر عثمان بن عروه بن زبیر است.
- و مادر عروه، اسماء دختر ابوبکر است.
- و مادر محمد دیباج، فاطمه دختر حسین بن علی است.
- و مادر فاطمه دختر حسین، ام اسحاق دختر طلحه بن عبیدالله است.
- و مادر عبدالله بن عمرو بن عثمان بن عفان، حفصه دختر عبدالله بن عـمر بن خطاب است، حفصه به زینب دختر عمر بن خطاب نیز شهرت داشت.

خواننده‌ی گرامی! آیا این همبستگی خانوادگی عجیب و شگفت انگیز را تصور می کردی؟

ببینید که فرزندان اهل بیت و اصحاب گرامی چگونه از هر گونه اختلافی گذشت کرده‌اند.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت واصحاب

أُمَّهَاتُ الْمُؤْمِنِينَ

همسران پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم

این سلسله نسب، در همه کتابهای تاریخ، تراجم وسیره مرتبط با این موضوع ذکر شده است مگر جویریه بنت حارث رضی الله عنها که در مورد وی اختلاف است که از قحطان است یا از قمعه بن الیاس بن مضر از عدنان، ولی اکثریت مورخین معتقد به نظر اول هستند .

همسر پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم
پدر واجداد پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم
رابطه پدر و فرزندی مستقیم
رابطه پدر وفرزندی غیر مستقیم
(بین یکی از اجداد ویکی از نوه ها)

نمونه‌ی هیجدهم

امهات المؤمنین یا همسران پیامبر ﷺ

اکنون ارتباط نسبی همسران پیامبر ﷺ را با خاندان آن بزرگوار مورد بحث قرار می دهیم. شما در این نمونه با یازده همسر پیامبر ﷺ آشنایی پیدا می‌کنید که نامهایشان طبق قرابت نسبی آنها با پیامبر ﷺ مرتب شده است:

۱- از میان همسران پیامبر ﷺ جویریه دختر حارث مصطلقیه خارج از سلسله‌ی نسب پیامبر می‌باشد، زیرا بنا به قول ارجح ایشان از قبیله‌ی قحطانیه است وهمچنین صفیه دختر حیی بن اخطب نیز جدا از آن سلسله می‌باشد چون او هم نواده‌ی اسحاق بن ابراهیم خلیل الله است.

۲- جز خدیجه و زینب دختر خزیمه همه‌ی همسران پیامبر ﷺ بعد از آن بزرگوار دار فانی را وداع گفته‌اند.

۳- همه‌ی آنها در قبرستان بقیع دفن شده‌اند جز خدیجه که در «حجون» مکه و میمونه که در «سرف» به خاک سپرده شده‌اند.

۴- بعد از وفات پیامبر ﷺ، زینب دختر جحش رضی الله عنها در سال (۲۰هـ) قبل از همه‌ی همسران پیامبر ﷺ به ایشان پیوست.
همانگونه که زینب با پیامبر ﷺ از طریق مادرش (امیمه دختر عبدالمطلب، عمه‌ی پیامبر ﷺ) ارتباط نسبی داشت.

۵- تعداد احادیثی که توسط برخی از همسران پیامبر ﷺ روایت شده به شرح ذیل است:
عائشه (۲۲۱۰)، ام سلمه(۳۷۸)، میمونه (۷۸)، ام حبیبه (۶۵)، حفصه (۶۰)، زینب دختر جحش (۱۱)، صفیه (۱۰)، جویریه (۷)، و سوده (۵) .

۶- از میان همسران پیامبر ﷺ تنها حضرت عائشه رضی الله عنها دوشیزه بوده است.

۷- ام سلمه در سال (۶۱هـ) بعد از همه‌ی همسران پیامبر ﷺ وفات کرد، همانگونه که میمونه نیز آخرین همسری بود که پیامبر ﷺ با او وصلت نمود.

این سلسله‌ی نسب امهات المؤمنین بود که نسب مبارک آنها با نسب شریف پیامبر ﷺ در ارتباط بود.

دوستی وخویشاوندی
میان اهل بیت و اصحاب

عشره مبشره به بهشت

یکی از عشره مبشره به بهشت
از اجداد پیامبر
رابطه پدر و فرزندی
جدّ دهم مضر

این سلسله نسب در همه کتاب های تاریخ، تراجم، وسیره خاص این موضوع موجود است.

نمونه‌ی نوزدهم
عشره‌ی مبشره

این نمونه راجع به ارتباط نسب شریف پیامبر ﷺ با نسب عشره‌ی مبشره است. لازم به ذکر است که احادیث فراونی در خصوص بهشتی بودن این ده نفر روایت شده است؛ از جمله آنچه ابوداود در سنن خود (ج۲/ ص ۶۲۳) روایت کرده است:

سعید بن زید بلند شد و گفت: گواهی می‌دهم که از رسول خدا ﷺ شنیدم که می فرمود: ده نفر از اهل بهشت هستند: پیامبر در بهشت است، ابوبکر در بهشت است، عمر در بهشت است، عثمان در بهشت است، علی در بهشت است، طلحه در بهشت است، زبیر بن عوام در بهشت است، سعد بن مالك در بهشت است، عبدالرحمن بن عوف در بهشت است، و اگر بخواهم می‌توانم نفر دهم را نیز نام ببرم. سعید می گوید: اصحاب دو مرتبه پشت سر هم گفتند: او کیست؟ پیامبر ﷺ فرمود: سعید بن زید است.

اکنون به نکات زیر توجه کنید:

۱- آنها همان گونه که در دعوت اسلامی به پیامبر ﷺ نزدیك بوده‌اند، در نسب نیز با او قرابت داشته‌اند.

۲- اسماعیل بن ابراهیم خلیل الله جد این ده نفر می‌باشد.

۳- هرگونه بدگویی در خصوص یکی از آنها بدگویی در حق نسب و دودمان پیامبر ﷺ است.

۴- از میان این ده نفر، سعد وعبدالرحمن رضی الله عنهما از قبیله‌ی بنی زهره (دایی‌های پیامبر ﷺ) هستند.

۵- و ابوبکر صدیق و پسر عمویش (طلحه) رضی الله عنهما از قبیله‌ی بنی تیم هستند.

۶- عمر و سعید بن زید رضی الله عنهما نیز که عموزاده‌ی همدیگر هستند از قبیله‌ی بنی‌عدی می‌باشند.

۷- از میان این ده نفر تنها پدر ابوبکر صدیق اسلام آورد.

۸- خلفای چهارگانه وشش نفرِ اهل شوری همان کسانی هستند که مژده‌ی بهشت را دریافت کردند.

۹- ابوبکر قبل از همه و سعد بن ابی‌وقاص بعد از همه دار فانی را وداع گفتند.

۱۰- عمر، عثمان، علی، طلحه و زبیر به شهادت رسیدند.

۱۱- عشره‌ی مبشره از اهل بدر هستند و جز عثمان رضی الله عنه همه‌ی آنها از اهل بیعت الرضوان نیز بودند. لازم به ذکر است که بیعت الرضوان به خاطر عثمان برگزار شد.

فتوحات دولت اسلامی تا آخر دوره خلفای راشدین رضی الله عنهم اجمعین
دوستی وخویشاوندی میان اهل بیت واصحاب
اروپا
روما
قسطنطنیه
سردینیا
ارمنستان
آذربایجان
دریای خزر (قزوین)
طمیسه
سعید بن عاص
گرگان
طبرستان
قومس
کابل
خراسان
آسیا
فارس
ملتان
سرزمین سند
هند
عتبه بن فرقد
ولید بن عقبه
عموریه
هرقله
صقیله
قرطاجه
قیروان
سبیطله
کریت
دریای روم (دریای مدیترانه)
قبرص
معاویه بن ابی سفیان
عبد الله بن ابی سرح
جزیره فراتی
رود دجله
رود فرات
سعد بن ابی وقاص
مثنی بن حارثه
حذیفه بن یمان
نعمان بن مقرن
ابو موسی اشعری
خالد بن ولید
ابو عبید ثقفی
دمشق
بلاد شام
جروراء
کوفه
القدس
بصره
طرابلس
برقه
اسکندریه
عبد الله بن ابی سرح
عقبه بن نافع فهری
عمرو بن عاص
فسطاط
ابو عبیده بن جراح
خالد بن ولید
شرحبیل بن حسنه
یزید بن ابی سفیان
عمرو بن عاص
علی بن ابی طالب رضی الله عنه لشکری را به فرماندهی حارث بن مره عبدی برای جنگ سند فرستاد
مصر
آفریقا
مدینه
خلیج اسلام
نوبه
عیذاب
مکه مکرمه
عُمان
جزیره العرب
دریای قُلزُم (دریای سرخ)
سودان
رود نیل
یمن
صنعاء
بحر العرب
زیلع
به توحید برگرداندن جزیره العرب بعد از واقعه ارتداد، توسط حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه
فتوحات در دوره خلافت حضرت ابوبکر رضی الله عنه
فتوحات در دوره خلافت حضرت عمر رضی الله عنه
فتوحات در دوره خلافت حضرت عثمان رضی الله عنه
این جنگ در دوره خلافت حضرت علی بن ابی طالب رضی الله عنه پایان یافت
فرماندهان جنگ ها رضی الله عنهم
حسن، حسین، عبد الله بن عمر، عبد الله بن عباس، عبد الله بن زبیر وعبد الله بن عمرو بن عاص رضی الله عنهم اجمعین در این جنگ شرکت داشتند
این پیروزی ها به صورت متواتر در کتب تاریخ ذکر شده است. مراجع زیر از مهم ترین آنهاست:
- تاریخ طبری اثر امام محمد بن جریر طبری
- تاریخ الإسلام اثر حافظ الذهبی
- البدایه والنهایه اثر حافظ ابن کثیر
- الکامل فی التاریخ اثر ابن الاثیر
- المنتظم اثر ابن جوزی
- مروج الذهب اثر مسعودی
- تاریخ یعقوبی

نمونه‌ی بیستم

دولت اسلامی تا پایان عصر خلفای راشدین رضی الله عنهم

این نقشه بیانگر وسعت فتوحات خلفای راشدین و توسعه‌ی سریع دولت اسلامی در خلال (۳۰ سال) است. لازم به یادآوری است که ملت های سرزمین های فتح شده، اسلام و زبان آن را پذیرفتند و همراه مسلمانان برای فتح سایر نقاط جهان راهی میدان نبرد شدند. پس اهل بیت و اصحاب گرامی قبل از فتح سرزمین ها و شهرهای جهان، دل های ساکنان آنها را فتح می کردند.

شما می‌توانید وسائل جنگی و سیر و سفر در آن عصر و زمان را تصور کنید، سپس آن را با حجم و اندازه‌ی فتوحات اسلامی مقایسه کنید، تا به میزان اخلاص و شجاعت اهل بیت و اصحاب پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم و یاری خداوند برای آنان و مصداق آیه‌ی زیر پی ببرید که خداوند می‌فرماید:

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِن تَنصُرُواْ ٱللَّهَ يَنصُرۡكُمۡ وَيُثَبِّتۡ أَقۡدَامَكُمۡ (محمد: ۷)

«اگر (دین) خدا را یاری کنید، خدا شما را یاری می کند (و بر دشمنانتان پیروز می گرداند) و گامهایتان را استوار می‌دارد (و کار و بارتان را استقرار می‌بخشد)».

این نقشه همچنین از نام تعداد زیادی از صحابیان فرمانده در فتوحات اسلامی پرده برمی‌دارد که جهت تبلیغ دین و یاری رسانی به شریعت الهی نقاط مختلفی از شرق و غرب را پیمودند.

و اینک نمونه‌ای از اهل بیت پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم که بر اثر فتوحات اسلامی راهی دیار غربت شده‌اند:

ابن عبدالبر اندلسی می گوید:

قبرهای هیچ قبیله‌ای به اندازه‌ی قبرهای بنی عباس بن عبدالمطلب از هم دور نگشته‌اند، زیرا مادرشان (ام الفضل) آنها را در یک منزل به دنیا آورد، اما فضل در «اجنادین» شهید شد، معبد و عبدالرحمان در «آفریقا» مردند، عبدالله در «طائف»، عبیدالله در «یمن» و قثم در «سمرقند» دار فانی را وداع گفتند و کثیر در «ینبع» بر اثر بیماری دیفتری جان سپرد.[۱]

همان گونه که از نقشه پیداست حسن، حسین، عبدالله بن عمر، عبدالله بن عباس، عبدالله بن زبیر و عبدالله بن عمرو بن عاص رضی الله عنهم در سال (۳۰هـ) برای فتح جرجان و طمیسه در شرق و در سال (۲۶هـ) برای فتح آفریقا و سبیطله در غرب همراه سایر اصحاب مشارکت کرده‌اند.

۱- الاستیعاب: ۵۹/۱